

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2021. gada 21. aprīlis – 5. maijs

Nr. 16 (1674)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Jaunai sezonai atdzimst pilis un muižas

Abgunstes muiža toreiz...

Pēdējos gados Zemgalē sākusies to piļu un muižu atdzimšana, kas līdz šim bija uzskatāmas teju par grauстиem. Jelgavas novadā vien pēdējo gadu laikā īpašniekus

ieguvušas četras pilis un muižas. Ceļš līdz brīdim, kad tās varēs uzņemt viesus, gan ir visai tāls un tiekot iets pavisam maziem soļiem.

... un tagad

Līdzās tūristu iecienītām pilīm un muižām, kas pieder valstij vai pašvaldībai, pēdējos gados Zemgalē sāk atdzimt arī tās muižas un pilis, kas visbiežāk atrodamas portālā "Zudusi Latvija".

Soli pa solim savu spozmi piecu gadu laikā atguvusi Abgunstes muiža. Pirms trīs gadiem rosība sākās arī Berķenes muižā un Svētes pilī, kuŗas vēsture visos laikos bijusi saistīta ar armiju.

"Armija te ir kopš tā brīža, kad Kurzemes hercogiste paputēja un ienāca iekšā cara armija. Tad bija Latvijas armija, vēlāk bija Padomju armija līdz 1993. gadam, tad bija pašvaldībai un tad nu aizgāja, kā nu aizgāja," stāstīja Svētes pils saimnieks Artūrs Blūmfelds. Trīs gadus te tiekot tīrīts, attīrīts un remontēts, tomēr pat

mūža galā, visticamāk, nevarēsot teikt, ka tagad pils ir gatava. "Apzinoties visu to apjomu un zinot savas iespējas, absolūti nebija izvirzīts virsmērķis, ka te pēc pieciem gadiem būs kaut kas šiks un glauns. Tās pamatmērķis bija – lai vienkārši neaiziet postā," skaidroja Blūmfelds.

Pavisam nesen savus saimniekus atradusi arī Līves muiža Līvberzes pagastā un, par to ilggadējais Rundāles pils vadītājs Imants Lancmanis teicis: "Līdzās Vidzemes Ungurmuižai Līvberze bija spilgts piemērs tai netveramajai robežai, kur baroka arhitektūras modernisms 18. gadsimtā bija apvienojies ar tautas celtniecības mūžsenajām tradīcijām".

(Vairāk lasiet arī 2. un 6. lpp.)

Iedvesmojam izzināt pasauli

Jaunieši no ASV un Latvijas vienojas pasaulē populārākajā digitālajā spēlē

Kā vairumā skolu Amerikā, Latvijā un daudzviet pasaulē, arī Čikāgas Kr. Barona Latviešu skolas (KBLS) bērni, pandēmijai sākoties, ir mācījušies attālināti. Lai gan tiekamies tikai virtuāli, stundas tiek veidotas tā, lai tās ne tikai stiprinātu mūsu skolēnu latvisko izglītību, bet būtu arī saistošas un daudzveidīgas. Esam guvuši daudz radošu ierosmju, piedaloties Amerikas Latviešu apvienības Izglītības nozares rīkotajā skolotāju konferencē un apmeklējot dažādus informatīvus vebinārus.

Marta sākumā no ALA Izglītības nodaļas saņēmām Latviešu valodas aģentūras sūtīto informāciju par Starptautiskās Inovāciju skolas tiešsaistes nodarbību programmu, kuŗa izstrādāta sadarbībā ar Amerikas Savienoto Valstu vēstniecību Latvijā.

Pašiem uzbūvēt Brīvības pieminekli vai Nacionālās bibliotēkas skaisto ēku – Gaismas pili, vienlaicīgi pilnveidojot savas zināšanas par Latviju, stiprinot latviešu valodu, mācoties kopā ar vienaudžiem no Latvijas – šis piedāvājums tūlīt saistīja uzmanību!

Ar KBLS mācību pārzines Rasmus Kraulis atbalstu un, sazinoties ar skolēnu vecākiem, 7.b klases skolēni 6. martā kļuva par Starptautiskās Inovāciju skolas Technoprātņiekēm.

Pirmajā tikšanās reizē komandas dalībniekus sveica ASV Vēstniecības Latvijā kultūras atašeja Bekija Saterfilda (*Becky Satterfield*).

Tiešsaistes nodarbības notiek *Minecraft Education* platformā, kur bērni skolotāja vadībā apgūst jaunas zināšanas par Latvijas un ASV ģeogrāfiju, abu vals-

tu kultūru un tradīcijām, latviešu valodu, programmēšanu, dizainu un mākslu.

Strādājot komandā, spēles dalībnieki gūst labas iemaņas sociālajā uzvedībā virtuālajā vidē.

Programmas izstrādē piedalījušies gan pedagogi no Latvijas, gan ASV dzīvojoši pedagogi ar latviskām saknēm.

"Technoloģijas mūsdienās ir sastopamas it visur! Mēs iedvesmojam izzināt pasauli ar tehnoloģiju palīdzību – bērniem interesantā un saprotamā veidā. Mūsu misija ir viņiem parādīt, kā tās izmantot lietderīgi, vienlaicīgi gūstot neviltotu prieku un noderīgas zināšanas nākotnei.

To darām, vadot robotikas un tehnoloģiju pulciņus, interaktīvas apmācības *Minecraft Education* platformā, vasaras nometnes, kā arī organizējot izglītības tehnoloģiju pasākumus," stāsta

skolas sabiedrisko attiecību vadītāja Anda Sergejeva. "Prieks, ka šajos piedzīvojumos ar mums kopā dodas ne tikai bērni un jaunieši no Latvijas, bet arī latvieši visā plašajā pasaulē."

Par savām vadītājām nodarbībām stāsta pedagogs Ēriks Klaužs: "Mums ir interesanta dinamika. Esmu pats ieinteresēts vērot, kā bērni turpmāk sadarbosies. Ceru, ka veidosies jaunas draudzības un viņiem būs foršas atmiņas par labi pavadīto laiku."

Stundu garās nodarbības plānotas ik sestdienu no marta līdz jūnijam.

Projekts "STEAM aktivitāšu izstrāde *Minecraft Education* vidē kultūras un tehnoloģisko mācību realizēšanai skolēniem no 9 – 13 gadiem" tapis ar ASV vēstniecības Latvijā atbalstu.

Krista Laukmane Schmidt

Latvijas pilis un muižas aicina

2. lpp.

"Šampanieša marksisms" – kas tas tāds?

5. lpp.

Jurģi, krogi, krodziņi...

6. lpp.

Veiksmes stāsts no Ventspils puses

7. – 8. lpp.

Mazāk zināma Latvijas sporta lappuse

9. lpp.

Nākamais numurs iznāks 5. maijā

9 770934 67501 8 16

„Mēs varam vairāk, nekā domājam”

Latvijas Lauku tūrisma asociācijas „Lauku ceļotājs” dibinātāja un prezidente Asnate Ziemeļe sarunā ar Salliju Benfeldi

Lauku tūrisma asociāciju nodibināja 1993. gadā, un Asnate joprojām ievēl par tās prezidenti. Asnate iesaistījusi Asociāciju starptautisku organizāciju darbībā (*Eurogites* – Eiropas lauku tūrisma asociācija, ECEAT – Eiropas eko un agro tūrisma asociācija), piedalījies vairāku nacionālās politikas dokumentu izstrādē saistībā ar lauku attīstību un mazo uzņēmējdarbību laukos. 2018. gadā Asnatei Ziemeļei tika piešķirts Atzinības krusts par pašreizējā ieguldījuma Latvijas lauku tūrisma attīstībā, tautas gara un saimniecisko spēku attīstīšanā.

Asnate Ziemeļe: Esmu dzimusi Rīgā, bet katru vasaru esmu pavadījusi laukos, tagad pa pusei dzīvoju laukos, pa pusei Rīgā. Faktiski var teikt, ka pandēmijas laikā esmu uz laukiem pārcēlusies pavisam.

Kā Rīgas meitene nolemj nodarboties ar lauku tūrisma un dibināt arī asociāciju?

Rīgā mēs dzīvojam skolas laikā, pēc tam vienmēr bijām laukos. Mums bija lauku māja, mēs tur vienmēr daudz strādājām. Es visu savu bērnību atceros laukos, Rīgu neatceros vispār, par spīti tam, ka gan vidusskolu, gan augstskolu pabeidzu Rīgā. Esmu pianiste. Beidzu Latvijas Mūzikas akadēmiju, man ir mākslas bakalaura un pianistes diploms. Bet kopš 1992. gada, kad beidzu augstskolu, vairs neesmu spēlējusi. Deviņdesmito sākums bija laiks, kad sabruka Padomju Savienība. Man bija plāni par kameransambļa dibināšanu, jo milu kameramūziku. Gribēju studēt maģistrantūrā, piedalīties konkursos. Bet nedēļu pirms augstskolas gala eksāmeņiem nomira tēvs. Viņa nāve sagriezta mums dzīvi ar kājām gaisā. Tēvs bija pelnītājs. Mums palika lauku saimniecība ar divām cūkām, trīs kazām, simt vistām, trušiem un mammu vienu pašu laukos. Vajadzēja izdomāt kādu praktisku nodarbi, bija jāpelna. Toreiz amerikāņi brauca palīgā Baltijas valstīm, mācīja, kā uzsākt uzņēmējdarbību. Sāku mācīties angļu valodu. Vienu dienu mamma atbrauca

no kādas konsultācijas kā spānos un teica, ka man vajag sākt nodarboties ar uzņēmējdarbību, nevis sēdēt vagās. Tā pamazām sāku darboties toreizējā Ogres rajonā, bet tas bija mamma's business, viesu māju viņa atvēra 1998. gadā. Toreiz pārdevām visu, ko varējām, brālis sāka sūtīt naudu. Mamma uzņēma viesus, darbojās ar financēm, mēs tikai reizēm palīdzējām praktiskos darbos – mazgājām istabas un pasniedzām brokastis. Asociāciju nodibinājām vēl pirms tam, jo sapratu, ka pa vienam neko neizdarīsim, mums trūkst zināšanu, ir vajadzīgs kopīgs mērķis. Atradu sponsoru, Ogres

bija rūtiņu klade, ar ko sākām, – pierakstījām ceļu aprakstus, kā tūristam nokļūt līdz viesu mājai. Saimniekiem nebija telefona, devām vietējā pasta vai veikala telefona numurus, un veikalnieks ar divriteni brauca pie saimnieka un teica: „Tev viesi brauc!”

Sākot ar naktsmājām ceļotājiem, kuri apskatīja Latviju, tad viesu mājas aizvien vairāk sāka ierīkot pie ezeriem, upēm, dīķiem, lai viesi varētu arī ne tikai pārņakt, bet arī makšķerēt, braukt ar laivu, kurināt ugunsgrābi. Kā lauku ir mainījušies pakalpojumi lauku ceļotājiem?

Cenšamies attīstīt savus pakal-

rajonā dzīvoja Vilnis Baltis, un viņš bija sācis ar „Lauku ceļotāju”, bet viņam tā bija kā sabiedrība ar ierobežotu atbildību jeb SIA. Sacīju, ka gribētu tur strādāt, viņš mani pieņēma darbā, sākumā palīdzēja ar naudu. Varētu teikt, ka viņš bija kā privātais mecenāts, es diezgan ātri nostājos pati uz savām kājām. Tas bija ļoti interesants laiks. Braucām pieredzes apmaiņas braucienos uz ārzemēm, skatījāmies ne tikai tūrisma vien, bet arī ēdināšanu, vēl citas lietas. Sapratu, ka vajag asociāciju.

Tātad var sacīt, ka lauku tūrisms Latvijā sākās ap 1992. gadu?

Jā, kā nu toreiz varējām un pratām – ar tautiskām segām un salokāmajiem divāniem gultu vietā (*smejas*). Naudas jau neviens tā īsti nebija. Atceros, mums

pojūmus un produktus tā, kā to vēlas tūristi, skatāmies, kas viņus interesē. Lūzums notika, kad Latvijā kļuva pieejami SAPARD (*Special Action Programme for Agriculture and Rural Development*) fondi. Mums kā Eiropas Savienības kandidātvalstij, sākot ar 2000. gadu bija pieejams finansiālais atbalsts strukturālām reformām lauksaimniecības un lauku attīstībai līdz 2006. gadam. Pamatā SAPARD programmas atbalsta saņēmēji bija zemnieki, lauksaimniecības uzņēmumi, lauku uzņēmēji un lauksaimniecības un zivsaimniecības produktu pārstrādes uzņēmumi. Par šo naudu tapa t.s. eirremonti, kas mums toreiz šķita kaut kas īpašs, bet tagad, paskatoties ar šodienas skatienu, liekas vienas šausmas (*smejas*). Visās

viesu mājās jau vannas istabas un tualetes nebija, bet kā nu toreiz bija, tā bija, tie bija citi laiki. Fondu finansējums bija kā grūdiens, deva iespēju un arī sapratni par to, kas ir viesmīlība. Eiropas fondi ir pieejami arī tagad, ar tiem esam izdarījuši ļoti daudz. „Lauku ceļotājs” raksta projektus, saimnieki – uzņēmēji var dabūt līdzfinansējumu Eiropas projektos. Mainās arī tas, ko piedāvājam. Tūrists vairs nav ar mieru laukos tikai nakšņot, bet grib staigāt pa tūrisma takām, braukt ar riteņiem, laivot. Tad sākās ēdināšanas bums, un tas nav pārgājis, jo ēdieni ir īpaša joma, lauku ēdieni ir labs, garšīgs un veselīgs. To, ko paši izaudzējam un saražojam, labprāt dodam arī ārzemju viesiem.

Radās daudz mājražotāju, kas tūrisma ir ļoti vajadzīgi, savukārt viņiem ir vajadzīgi apmeklētāji, tie, kas iegādājas viņu produktus. Tūrisma tas veidoja lielu krāsainību – var uzzināt, kā izaug cūciņas un kazīņas, kā izaudzēt savu burkānu, var nogaršot zaļu tējas. Piedāvājums ir ļoti liels. Mazo ražotāju jeb mājražotāju piedāvājums mums tagad ir krietni plašāks, daudzveidīgāks un krāsaināks nekā Lietuvā vai Igaunijā. Mēs varbūt neprotam sevi tā lielīt, tāds ir latviešu raksturs – it kā pieticīgi darīt savu darbu un bieži vien klusēt, nevis runāt par to, cik daudz mēs varam un izdarām.

Mazie nevarēja izpildīt tās prasības, ko bijām ieviesuši paši, ne jau Eiropa, un tā bija otra nopietnā. Panācām saprātīgas izmaiņas visos tajos „papiros”. Nākamā lielā ciņa bija par mājās ražotu augļu un ogu vīnu. Bijām iemācījušies to savās lauku mājās gatavot jau padomju laikos arī no zaptēm. Arī jaunajos laikos gandrīz katrai saimniecībai „zem galda” bija pašu ražota vīna pudele. Vini kļuva aizvien kvalitatīvāki, un interesanti, ka mēs tūrisma sapratām, ka tas ir viens no mūsu produktiem. Mums nav vīnogu un vīna tādā izpratnē kā Francijā, bet mums ir āboli un ābolu sidrs, ir augļi un ogas. Tagad vairāki mājražotāji kļuvuši par uzņēmumiem.

Latvijā, Cēsainē, tagad ražo vietējo džinu un liek klāt 10 augus, esmu mazajos veikalos redzējusi arī pašbrūvēto ar augu vai ogu piedevām. Zinātāji teic, ka kvalitātes ziņā daudz neatšķiroties no klasiskajiem ārzemēs ražotajiem stiprajiem dzērieniem.

Jā, un tā ir interesanta dāvana. Kvalitāte gan vīniem, gan citiem dzērieniem ir laba, ir izvēle.

Pēdējos gados Latvijā populāri ir kļuvuši t.s. garšu ceļojumi, iepazīstoties ar novadu un reģionu ēdieniem, garšaugu dārzeņu un dārzeņu apskate. Vai arī amatnieku darbnīcu – piemēram, Latgales keramiķu apmeklējumi, ir asociācijas maršrutos?

Jā, amatniekiem ļoti svarīgi ir pārdot savus darbus, varbūt pat svarīgāk nekā lauksaimniekiem.

Ir amatnieku darbnīcas, kuŗas tūristi var kaut ko iemācīties un pamēģināt kaut ko izgatavot arī paši. Var pat teikt, ka tas ir modē – pašiem kaut ko pagatavot.

Vai šajos ceļojumos vairāk ir ārzemnieku vai Latvijas iedzīvotāju?

Latvijas iedzīvotāji mums vienmēr ir bijuši galvenie klienti, līdz pat astoņdesmit procentiem no visiem viesiem. Ārzemju ceļotāji, protams, ir ļoti svarīgi, ir gadi, kad viņu ir mazliet vairāk, varbūt procenti trīsdesmit. Bet jūs taču arī katrās brīvdienās nebrauksit uz ārzemēm, bet dosities ceļojumā pa Latviju, ja negribēsiet sēdēt mājās? Tagad, pandēmijas laikā, cilvēki ārpus savas valsts brauc maz, arī latvieši.

Vai visiem asociācijas biedriem lauku tūrisms ir vienīgais ienākumu avots? Un vai pandēmija nav viņus ļoti smagi skārusi?

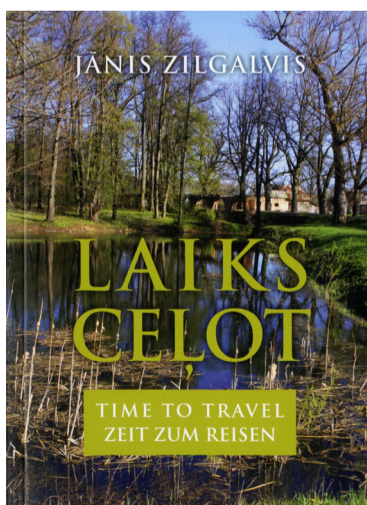
Vēl pirms vairākiem gadiem es teiktu, ka trešdaļai lauku tūrisma un ar to saistītie pakalpojumi ir vienīgais ienākumu avots. Tagad varbūt tādu ir puse no visiem. Pārsvārā tomēr viens no ģimenes strādā kaut kur citur. Ir ražojošas saimniecības, kuŗas tūrisms ir papildu nodarbošanās, bieži tie ir skolotāji, kuŗiem vasara ir brīva, vai cilvēki, kuŗi strādā valsts vai pašvaldības darbā, apvieno kādu atalgotu darbu ar lauku tūrisma. Ir amatnieki, kuŗiem ir arī viesu māja, papildu ienākums ir arī ēdināšana.

Vai vasarā, par spīti pandēmijai, plānojat kādus pasākumus?

Plānojam divus pasākumus, un cerams, ka tos izdosies īstenot. Viens ir atvērtās dienas laukos, kas būs āra pasākums un kam pietiekušas aptuveni 250 dalībnieki un kas norisināsies divas vai trīs dienas. Tūristi varēs pieteikties, protams, būs jāizpilda visas labi spējā esošās prasības. Šī akcija plānota no 11. līdz 13. jūnijam. Otra akcija notiks visā Latvijā no jūlija līdz oktobrim: māju kafējnīcas dienas, kas notiks dažādos reģionos un dažādos laikos ar mērķi reklamēt katru no reģioniem un novadiem. Piedalīties varēs ne tikai kafējnīcas, restorāni un bāri, bet katrs, kuŗš vēlas kaut ko savu un garšīgu viesiem piedāvāt. Varbūt tie būs tikai divi galdiņi ārā pie upes, varbūt zaļā plāvā, varbūt desmit galdiņi kādā terasē. Šo ideju Ekonomikas ministrijai piedāvājam apspriest pirms pusgada, ministrijai tā patika, pašlaik notiek saskaņošana, lai tas būtu gan interesanti, gan droši. Informāciju par šiem pasākumiem jebkuŗš varēs atrast mūsu mājaslapā: www.celotajs.lv

Jūs laikam esat optimiste?

Jā, es esmu optimiste. Mēs varam vairāk, nekā domājam. Mēs bieži sevi nenovērtējam, bet mūsu priekšrocība ir tā, ka esam pieraduši vienmēr atrast risinājumu, izdomāt kaut ko jaunu, jo mums nav bijis tās stabilitātes un prognozējamības, kas vecajās Eiropas valstīs. Bet mēs esam interesanti.

LAIKAGRAMATA PIEDĀVĀ

JĀNIS ZILGALVIS

LAIKS CEĻOT. 3. DAĻA

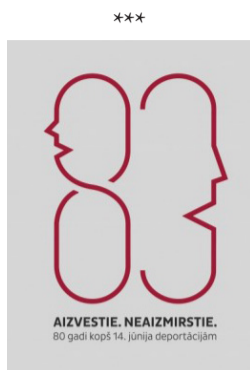
Informātīvi bagāta un ērti lietojama grāmata – ceļvedis par Latvijas sakoptākajām pilīm un muižām, parkiem un pastorātiem, seniem viduslaiku cietokšņiem, barona un klasicisma rezidencēm.

Cena: 20 EUR

Teksti arī angļu un vācu valodā.

www.laikagramata.lv

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Pieminot Latvijas iedzīvotāju pirmās masu deportācijas 80. gadadienu,

vienlaikus visā valstī notiks 1941. gadā izsūtīto iedzīvotāju vārdu lasījumi.

2021. gada 14. jūnijā aprit 80 gadu, kopš Padomju Savienība pēc Latvijas okupācijas organizēja pirmās masu deportācijas – 1941. gadā tika izsūtīti vairāk nekā 15 tūkstoši Latvijas pilsoņu. Pieminot deportāciju upurus, vienlaikus visā Latvijā lasīs 1941. gadā izsūtīto Latvijas iedzīvotāju vārdus. Piemiņas pasākumi notiks arī tautiešu mītņu zemēs ārpus Latvijas.

Tiešsaistē uzrunājot 119 pašvaldību pārstāvjus, kuri nodrošinās piemiņas pasākuma "Aizvestie. Neaizmirstie. 80 gadi kopš 14. jūnija deportācijām" norisi Latvijas pašvaldībās, Valsts prezidents Egils Levits uzsvēra: "Pasākumam ir dots zīmīgs nosaukums. Jēdziens 'neaizmirstie' apliecina, ka mēs atceramies to, kas notika pirms 80 gadiem, un mēs atceramies katru atsevišķo cilvēku, kurus okupanti izsūtīja no Latvijas. Cilvēka vārdam un uzvārdam ir unikāla nozīme. Tā ir daļa no personības. Ja mēs pieminēsim šos visus vārdus, mēs atcerēsimies arī konkrētos cilvēkus, no kuriem liela daļa izsūtījumā gāja bojā. Tas ir mūsu šodienas paaudzes pienākums šos cilvēkus neaizmirst."

***

Rosina 2. martu noteikt par Nacionālo partizānu bruņotās pretošanās atceres dienu

Nacionālās apvienības Saeimas deputāti rosina veikt grozījumus likumā "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām", 2. martu nosakot par Nacionālo partizānu bruņotās pretošanās atceres dienu. Grozījumus sagatavojuši deputāti Andris Kazinovskis, Aleksandrs Kiršteins (NA), Rīvars Jansons (NA), Janina Kursīte-Pakule (NA) un Edmunds Teirumnieks (NA).

Šo politiku skatījumā, pieminot latviešu tautas pretošanās padomju okupācijas varai 50 gadu garumā, ir vienlīdz svarīgi atbilstoši novērtēt kā nevardarbīgo, tā arī bruņoto pretošanos. Deputātu ieskatā, gan padomju varas gados, kad to objektīvi pētīt vispār nebija iespējams, gan arī pēc Latvijas valstiskās neatkarības

atjaunošanas, tieši bruņotā nacionālā pretošanās joprojām netiek pienācīgi novērtēta un pētīta.

***

Pauz nemainīgu atbalstu Ukrainas teritoriālajai integritātei

Saeimas Ārlietu komisijas deputāti 16. aprīlī, attālināti tikās ar Ukrainas parlamenta Ārlietu komisijas deputātiem, pauzot nemainīgu un stingru atbalstu Ukrainas teritoriālajai integritātei un suverēnitātei. Latvijas un Ukrainas parlamentārieši pārrunāja aktuālo situāciju Ukrainā un tās pierobežā.

"Krievijas īstenotā eskalācija un militārā spiediena izdarīšana ievērojami apgrūtināta diplomātiskos centienus atrisināt Krievijas un Ukrainas konfliktu. Latvijas atbalsts Ukrainai ir nemainīgs, un mēs esam gatavi aktīvi par to iestāties gan Eiropas Savienības, gan citu starptautisko organizāciju ietvaros. Krievijai ir jāsaprot, ka Ukraina netiks atstāta likteņa varā un viena savā ciņā pret Krieviju. Tas, cik ļoti nopietni gan Latvija, gan Eiropas Savienība uztver pašreizējo situāciju pie Ukrainas robežām, ir acīmredzams pastiprinātajos diplomātiskajos kontaktos, kā arī tajā, ka pirmdienas Eiropas Savienības ārlietu ministru padomes tikšanās būs veltīta tieši drošības situācijai Ukrainā," uzsvēra Ārlietu komisijas priekšsēdis Richards Kols.

***

Izsludināts Latvijas un Lietuvas Ārlietu ministriju Baltu balvas 2021 konkurss

15. aprīlī Latvijas un Lietuvas Ārlietu ministrijas izsludina pieņemšanu Baltu balvai 2021. gadā. Baltu balvas mērķis ir novērtēt individuālo izcilību un sasniegumus latviešu-lietuviešu valodas un lietuviešu-latviešu valodas tulkojumos, latviešu un lietuviešu valodas apmācībā un abu valodu lietošanas veicināšanā, ieguldījumu pētījumos par Latvijas un Lietuvas materiālo un nemateriālo kultūras un vēsturisko mantojumu, kā arī pētnieciskajā žurnālistikā par Latvijas un Lietuvas vēsturi, kultūru un tūrismu.

Saskaņā ar Baltu balvas statūtiem balvai var nominēt gan atsevišķas personas, gan institūcijas, kas ir sniegušas savu artavu iepriekšminētajās jomās. Termins pieteikumu iesniegšanai – 2021. gada 30. jūnijs.

Lēmumu par uzvarētāju žūrija pieņems šī gada augustā. 2021. gada Baltu balvas ieguvēju Latvijas un Lietuvas ārlietu ministri paziņos rudens sākumā un apbalvos ceremonijā, kas šogad notiks Lietuvā.

***

Ārlietu ministrs tiek ar nesekmīgiem ārvalstu vēstniekiem Latvijā

Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs tikās ar nesekmīgiem ārvalstu vēstniekiem Latvijā: Austrijas vēstnieci Dorisu Danleri (*Doris Danler*), Grieķijas vēstnieku Eftimiju Eftimjādi (*Efthymios Efthymiades*), Vācijas vēstnieku Kristianu Heltu (*Christian Heldt*) un Zviedrijas vēstnieci Kārinu

Hēglundu (*Karin Höglund*). Amatpersonas pārrunāja valstu divpusējo sadarbību un starptautisko attiecību aktualitātes, tostarp kopīgos izaicinājumus kā Eiropas Savienības (ES) un NATO sabiedrotajiem. E. Rinkēvičs informēja par kopīgo Baltijas valstu ārlietu ministru vizīti Ukrainā.

Austrijas kontekstā ministrs atzīmēja, ka 2021. gads ir īpašs Latvijas un Austrijas sadarbībā, jo aprit 100 gadi, kopš tika nodibinātas diplomātiskās attiecības. Latviju un Austriju vieno uzticama partnerība gan divpusēji, gan ES un daudzpusējos formātos. Abām valstīm izveidojusies arī cieša sadarbība klimata jautājumos, atbalstot ambiciozu ES klimata politiku. E. Rinkēvičs atzīmēja vērtēja Austrijas vēstniecības darbu un pauda cerību, ka nākotnē tiks atjaunota vēstniecības darbība Rīgā.

***

Mechanizācijas projekts Nacionālajos bruņotajos spēkos

Nacionālajos bruņotajos spēkos jau ilgāku laiku rit mechanizācijas projekts. Šis projekts vienlaikus ir gan dārgs, gan sarežģīts, tādēļ ar kāpurķēžu bruņutehniku izdevies apgādāt tikai divus bataljonus no kopumā piecām Sauszemes spēku brigādēm. Tomēr jau drīzumā šai teknikai gaidāms papildinājums. Latvija uzsākusi kopīgu sešu riteņu bruņutransportiera prototipa izstrādi ar Somiju. Ja sadarbība būs veiksmīga, Latvija varētu iegādāties aptuveni 300 šādu spēkratu

***

Zinātnes komunikācija var formēt sabiedrisko domu

Valsts prezidentam Egilam Levitam notika tiešsaistes saruna ar Latvijas Jauno zinātnieku apvienības (LJZA) valdes priekšsēdi Miķeli Grīviņu un valdes locekļiem Eduardu Baķi, Kārli Pleiko, Lauru Bužinsku un Ilzi Elberi par zinātnes pārvaldības, finansējuma un jauno zinātnieku karjeras jautājumiem.

Valsts prezidents interesējās par LJZA skatījumu uz pašreizējo zinātnes finansēšanas politiku. Pēc E. Levita domām, zinātnes finansējuma apjoms no valsts budžeta ir neatbilstošs Latvijai kā modernai un nobriedušai 21. gadsimta valstij. M. Grīviņš pauda, ka LJZA stingri iestājas par to, ka zinātnē ir jāpalielina finansējums. Pēc M. Grīviņa sacītā, Latvijas zinātnieki ir veiksmīgi cēlušies produktivitāti arī ar līdzšinējo – visai pieticīgo – finansējumu, taču progresīvākai kvalitātes veicināšanai nepieciešams lielāks valsts atbalsts.

Tika pārrunāta arī zinātnes komunikācija un tās nozīme sabiedrības kritiskās domāšanas sekmēšanā. LJZA izteica domas, ka Latvijā ir jāpilnveido zinātnes komunikatoru tīkls, kā arī jāaicina medijus vairāk runāt par Latvijas

SPILGTS CITĀTS

Attapīgs latvietis ārkārtas situācijā

Žurnālā *Mājas Viesis* Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultātes docents **Juris Čālitis** lekciju ciklā par zinātnes un reliģijas sakarsmes punktiem, starp citu, izsaka savas domas arī par latviešu rakstura īpatnībām, kas spilgti atklājušās kādā notikumā...

Reiz manās rokās nonāca teksts par trimdas latvieti Jāni Krēšlīņu, kas man šķiet ļoti trāpīgs latvieša raksturojums: paļāvīgs, iztāpīgs, pakalpīgs tīrīgs, kārtīgs, strādīgs, talantīgs, lirisks, dzejisks, bērnišķīgs, bijīgs, bezspēcīgs, katrs ar savu alus muciņu, katrs ar savu gudrību. Ja varētu īstenot savu sapni izbraukt pa Amazones upi, dotos tikai kopā ar latviešiem, jo ekstremālos brīžos viņi ir izdoma bagāti, uzņēmīgi, drosmīgi, izdarīgi un izdzīvotāji.

Turpinājumā Juris Čālitis pastāsta par kādu gadījumu, kur spilgti izpaudusies cilvēka attapība neparastā situācijā.

Man ir pāris spilgtu piemēru gan par latvieša izdomu, gan spēju rīkoties ārkārtas apstākļos. Apcietojumā draudzes locekļus Kanādā, ievēroju pāri upītei neparastu tiltiņu. Jautāju saimniekam, kur tādu noskatījis. Pats izdomājis. Toronto glabāja vecmāmiņu, es noturu ceremoniju, un smago betona kasti, kurā ievietots zārks, ar speciāla instrumenta palīdzību laiž kapā, taču kaut kas saplīst, kaste sašķiebjas, un vāks atveras. Kaprači bija italieši, maza auguma muskuļoti vīri, bērni namu pārvaldīja kanadieši, bērnieki – latvieši, un katrs šo situāciju risināja, kā nu prata – italieši mehanismu centās izkustināt ar rokām, kanadieši lēca automašīnās un brauca meklēt smago tehniku, bet man draugs latvietis turpat uz vietas no salūzušajām daļām izveidoja sviru, ar kuru varēja pacelt smago kasti un vecmāmiņu godam ielaist kapā. Tas bija simboliski. Latvietim funkteris rodas uz vietas.

Tāpēc man ir tik grūti skatīties uz politiķiem un ierēdņiem, kam nepiemīt latvieša drosmīgais, vērigais un radošais skats uz dzīvi. Un šeit redzu, ka arī baznīcai vajadzēja palīdzēt veidot latviešu un Latvijas vienotu valsti, kas dod mums vienotības, piederības un gādības sajūtu. Tas bija jāizvirza kā galvenais – dari cilvēcisko un tad būsi veicis savu dienišķo uzdevumu.

zinātni, tās sasniegumiem. Valsts prezidents uzsvēra, ka LJZA ir svarīga loma zinātnes komunikācijas stiprināšanā, lai cilvēkos veicinātu izpratni par zinātnes lomu un zinātnieku darba nozīmi. "Zinātnes komunikācija var formēt sabiedrisko domu un mazināt dezinformācijas izplatīšanos," norādīja E. Levits.

***

Skolēnu dziesmu un deju svētkus neatceļ, bet mainīs to formātu

Skolēnu dziesmu un deju svētki ir jārīko, bet citādi. Ievērojot epidemioloģiskās prasības un galveno uzvaru liekot uz novadiem. Tāds viedoklis ir valdību veidošajām partijām. Galīgais lēmums gan vēl nav pieņemts, un par to vēl lems valdība.

Izglītību pārzinošās Jaunās konservatīvās partijas (JKP) līderis, tieslietu ministrs Jānis Bordāns pēc sadarbības padomes sēdes pirmdien, 19. aprīlī, paziņoja, ka līdz šim publiskajā telpā izskanējis, ka Skolēnu dziesmu un deju svētki tiek plānoti tādi, kā ierasts – ar gājienu Rīgas centrā, koncertiem Mežaparka estrādē, taču nekas tāds nav paredzēts.

No Skolēnu dziesmu un deju svētkiem šogad nav plānots atteikties, taču tie plānoti netradicionālā formātā. Svētki tiks rīkoti tā, lai nekādā veidā neapdraudētu veselību. Skolēni varēs pulcēties dziesmu un deju svētkiem novados un pagastos, kur to ļaus darīt epidemioloģiskā situācija, stāstīja ministrs. Tradicionālie svētku pasākumi Rīgā – gājiens un koncerti Mežaparkā – gan nenotiks.

Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) parlamentārais sekretārs Reinis Znotiņš skaidroja: "Iedzīvotājiem skaidri jāsaprot, ka dziesmu svētki nenotiks tādā izpratnē, kā mēs tos iedomājamies. Izglītības un zinātnes ministrija nekādā gadījumā neredz iespēju pulcēt pilnu Mežaparka Lielo estrādi ar cilvēkiem. Zinot epidemioloģisko situāciju un ka tuvākajos mēnešos tik kardinali uzlabojumi nav gaidāmi, tāpēc, ja svētki notiks, tad bez lieliem pulcēšanās pasākumiem."

Bordāns minēja, ka svētki varētu notikt epidemioloģiski drošajās pašvaldībās, proti, tajās vietās, kur saslimstība ar *Covid-19* ir samērā zema – pēc līdzīga principa, kā pašlaik tiek organizētas mācības skolās. Svētki notiks vasaras otrajā pusē, un līdz tam vēl tiks strādāts pie tehniskām detaļām svētku norisei. "Tradicionālie latviešu dziesmu svētki sākās tieši tā – no novadiem. Tie nesākās Rīgā. Un, ja mēs runājam par Dziesmu svētku kustības aizsākumu, tad tā tieši tādā veidā arī notika, ka dziesmas un dejas notika novados, pagastos, salīdzinoši mazās kopās," sacīja tieslietu ministrs.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Nacionālās apvienības pārstāvis Ritvars Jansons piebilda, ka visi koalīcijas partneri bijuši vienprātīgi, ka svētki var būt tikai brīvprātīgi. "Tāpat – paši skolēni un vecāki nosaka šo dalību brīvprātīgi. Un tā galvenā mūsu rūpe ir tāda – šos drošības pasākumus sabalansēt ar tradīciju saglabāšanu."

***

Skolēnu dziesmu un deju svētku organizētāji: Skolēnu dalība svētkos būs brīvprātīga
Šie Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki epidemioloģiskās situācijas dēļ nebūs tādi, kā ierasts. Šobrīd tiek izstrādāti vairāki svētku norises scenāriji, to realizāciju noteiks situācija valstī. Skolēnu radošie kolektīvi turpina darbu, gatavojoties svētkiem, skolēnu dalība svētkos būs brīvprātīga, tāpat, kā ik gadu, būs nepieciešamas vecāku atļaujas, lai piedalītos svētkos.

Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku virsdiriģents Edgars Vītols savā darbā novērojis, ka jauniešu vēlme darboties pašdarbībā pastāv un vilkme piedalīties svētkos ir. Svētki ir īstenošanas stadijā, ir izskatīti dažādi norises varianti. Tagad grūti spriest vai svētki notiks Mežaparka estrādē. Daudzi vecāki uzskata, ka šajos apstākļos piedalīties svētkos nav vēlams. Edgars Vītols uzsver, ka piedalīšanās skolēnu svētkos bērniem būs tikai ar vecāku atļauju, tas nav jaunums, tā ir bijis arī iepriekšējos svētkos.

***

Vēl ir iespējams pieteikties Eiropas kosmonautu atlases konkursā

Eiropas Kosmosa aģentūra pēc 11 gadu pārtraukuma ir izsludinājusi kosmonautu atlasi, un tajā pirmoreiz var piedalīties arī Latvijas pilsoņi. Šoreiz īpaši tiek aicinātas sievietes un cilvēki ar īpašām vajadzībām.

Eiropas Kosmosa aģentūra meklē jaunus kosmonautus meklē tikai ceturto reizi kopš 1978. gada. Pieteikšanās šobrīd notiek pilnā sparā, un no visiem gribētājiem tiks atlasīti 4 līdz 6 jauni Eiropas kosmonauti, kā arī tiks izveidota rezervistu grupa, kuŗu varēs norīkot noteiktās misijās.

"Par astronautiem tradicionāli iepriekš kļuva lidmašīnu izmēģinājuma piloti, un patiešām – kvalificēti izmēģinājuma piloti ir piemēroti šim aicinājumam. Bet, astronauti dzīvos un strādās Starptautiskajā kosmosa stacijā (SKS), un mēs meklējam arī daudz plašāku iespējamo prasmju kopumu zinātnē, tehnoloģijā vai medicīnā," norāda Eiropas Kosmosa aģentūras cilvēku un robotu izpētes direktors Deivids Pārkers.

"Mēs meklējam tādas cilvēkus, kas gatavi veikt zinātniskos eksperimentus SKS zinātniskajā laboratorijā *Columbus*; kas ir spējīgi pielāgoties, lai sagatavotos misijām dziļā kosmosā, iespējams, uz Mēnesi; kas būs gatavi paši kļūt par medicīnas izmēģinājumu dalībniekiem."

Pieteikšanās kosmonautu atlasē ilgs līdz 28. maijam. Paredzams,

ka nākamā gada oktobrī tiks izziņoti jaunie Eiropas kosmonauti.

Latviešu Leģiona atcere Austrālijā

Stāsta Ilze Ābele: "2021. gada 20. martā, Foknera kapsētas Otrā avenijā pie Leģionāra pieminekļa sanāca 22 godinātāji. Vistālāko ceļu bija atbraucis Voldemārs Balodis ar savu ģimeni no Verbijas. Bija arī ieradies busiņš ar tautiešiem no Latviešu Ciema un Daugavas Vanagi un Daugavas Vanagu atbalstītāji atsevišķās automašīnās.

Diena bija skaista, un klātesošie apsēdās krēslos nelielā ēnā, gaidot sākumu atcerei. Kaut bija mazs skaits, kas bija klāt, lai godinātu leģionārus, tomēr bija intīma sajūta. Ieskanēja pazīstamie vārdi: Uzmanību karogam. Visi piecēlās kājās, kamēr karoga sardze – Juris Vīksne un Dāvids Vējiņš ienesa karogu, un visi vienojāmies tautas himnā Dievs, svēti Latviju!

Mārtiņš Biršs novadīja svētbriģi, kas nobeidzās ar kopīgu lūgšanu *Mūsu Tēvs debesis*.

Piemīņas brīdī turpinot, gājām pa nelīdzenu taciņu līdz nezināmā karavīra kapa vietai, kur Jānis Kārklis nolika trīs rožu ziedu velti un pateicās visiem mūsu karavīriem, kuŗi neatgriezās mājās pie ģimenēm, bet atdeva savu vislielāko velti savai tautai un zemei – savu dzīvību. Bez šīs veltes visa mūsu vēsture būtu savādāka. Gods un cieņa lai ir mūsu leģionāriem tagad un mūžīgi.

***

Zinātnes institūtu starptautiskais novērtējums

Augstāko atzīmi saņēma Latvijas Organiskās sintēzes institūts un Latvijas Universitātes (LU) Literatūras, folkloras un māksla institūts, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju apakškomisijas sēdē atklāja Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Augstākās izglītības un zinātnes departamenta direktors Dmitrijs Stepanovs.

Viņš atzīmēja, ka Latvijas zinātnisko institūciju, tostarp augstskolu, starptautiskais novērtējums laika periodā no 2013. gada līdz 2019. gadam ir uzlabojies. Augstākais novērtējums bija atzīmes četri un pieci, labs – trīs, bet nepietiekams novērtējums bija divi un viens.

***

Latvijā līdz jūnija vidum ieviesīs Covid-19 sertifikātu

Latvija ieviesīs Covid-19 sertifikātu jeb Eiropas Savienības (ES) Digitālo zaļo sertifikātu paredz 13. aprīlī valdībā atbalstītais Veselības ministrijas sagatavotais informatīvais ziņojums. VM informēja, ka sertifikāts vajadzīgs, lai sekmētu drošu brīvu pārvietošanos ES Covid-19 pandēmijas laikā. Digitālā zaļā sertifikāta ietvars

ļaus izdot sertifikātu papīra vai digitālā formā (atbilstoši pieprasījumam), verificēt un akceptēt jebkuŗu no trīs veidu sertifikātiem. Latvija atbalsta Digitālā zaļā sertifikāta izstrādi un piekrit, ka tam ir jābūt digitālam, integrētam un vienotam ES līmeņa risinājumam, kas veicinātu vienotu pieeju visās ES valstīs. Risinājumam jābūt ērti lietojamam iedzīvotājiem un viegli pārbaudāmam, paredzot bezmaksas un vienkāršotu saņemšanas procedūru.

***

Top jauni rīcības plāni krīzes situācijām vilcienā satiksmē

Tik plaša pasažieru vilcienā paralizē, kāda 19. martā piemeklēja Rīgas dzelzceļa staciju, notiek ļoti reti. Todien simtiem cilvēku nevarēja ne iebraukt, ne izbraukt no galvaspilsētas, jo nekursēja vilcieni. Pedējo reizi līdzīgu situāciju "Latvijas dzelzceļš" piedzīvoja pirms 15 gadiem. Notikušais izgaismoja trūkumus sadarbībā starp trim pārvaldītājiem – "Latvijas dzelzceļu" (LDz), "Pasažieru vilcieni" un Autotransporta direkciju. Nozares ministrs uzdeva atjaunināt rīcības plānus krīzes situācijām.

***

Pieaugusi Latvijas iedzīvotāju gatavība vakcinēties pret vīrusu

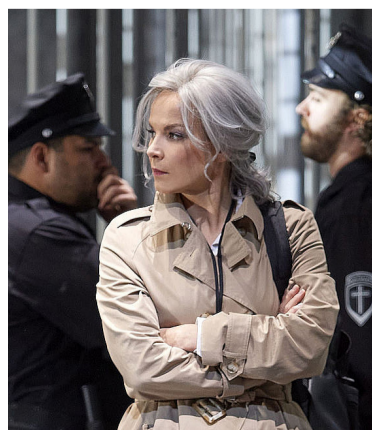
Kopumā 58% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju plāno vakcinēties pret Covid-19, kas ir par četriem procentpunktiem vairāk nekā gada sākumā, secināts jaunākajos "BENU Aptiekas Stresa termometra" datos, kas iegūti sadarbībā ar pētījumu kompāniju "Gemius". No 58% aptaujāto, kas norādījuši, ka plāno vakcinēties, 42% uz šādu jautājumu atbildējuši ar "jā", kamēr 16% – ar "drīzāk jā". Tikmēr 25% aptaujāto vakcinēties neplāno, no tiem 10% atbildējuši, ka drīzāk neplāno vakcinēties. Vienlaikus 9% respondentu konkrētu atbildi nevarēja sniegt, bet 8% aptaujas dalībnieku vakcinu jau ir saņēmuši.

Salīdzinājumā ar šī gada janvāra datiem redzams, ka iedzīvotāju gatavība vakcinēties ir palielinājusies, jo gada sākumā pret Covid-19 plānoja vakcinēties 54%, proti, 31% uz šādu jautājumu atbildēja "jā", bet 23% – "drīzāk jā". Savukārt 31% aptaujāto vakcinēties neplānoja, no tiem 14% norādīja, ka drīzāk neplāno potēties. Vienlaikus 15% aptaujāto konkrēta viedokļa nebija.

***

Elīna Garanča pirmo reizi operā "Parsifāls"

No 18. aprīļa vietnē *Arte Concert* Elīna Garanča skatāma savas

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

VĀCIJA. 13. aprīlī Vācijas Tīrigenes federālajā zemē piemin Otrā pasaules kara upuŗus – Nacionālsociālistu rūpniecības kompleksā *REIMAHG* spaidu darbos bojāgājušos, starp kuŗiem ir arī vairāki Latvijas pilsoņi. Upuŗu piemiņas vietā Latvijas vārdā tika novietots vainags un īpaši izveidotā mājas lapā publicēta Latvijas vēstnieces Vācijā Ingas Skujiņas uzruna, pieminot bojāgājušos. "Latvija gandrīz pusgadsimtu nevarēja pienācīgi pieminēt savus kara upuŗus. Otrajā pasaules karā Latviju pamīšus trīs reizes okupēja Padomju Savienība un nacionālsociālistiskā Vācija, kuŗas pretlikumīgi mobilizēja Latvijas iedzīvotājus savos karaspēkos un izmantoja tos piespiedu darbā. Latvija Otrajā pasaules karā zaudēja savu valstiskumu un aptuveni trešdaļu savu iedzīvotāju," uzrunā norādīja vēstniece Skujiņa.

KANADA. 13. aprīlī Latvijas vēstniecībā Otavā Latvijas vēstnieks Kārlis Eichenbaums tikās ar Kanadas Bruņoto spēku pavēlniecības Latvijā (*Task Force Latvia*) jauno komandieri pulkvedi Žanu Fransuā Kodēnu (*Jean-Francois Cauden*).

Pulkvedis Kodēns informēja par gatavošanos dienestam Rīgā un par saviem tuvākajiem uzdevumiem pirms došanās uz Latviju. Pulkvedis Kodēns uzsvēra abpusēji papildinošo un labo sadarbību, kas ir izveidojusies starp sabiedrotajiem, starp Latviju un Kanadu, kā arī starp abu valstu bruņotajiem spēkiem. Pulkvedis personīgi pateicās vēstniekam Eichenbaumam par silto uzņemšanu un visaptverošajiem informatīvajiem materiāliem, kā arī par doto Kanadas-Latvijas attiecību redzējumu un pārskatu. Vēstnieks Kārlis Eichenbaums pateicās par kanadiešu karavīru dienestu Latvijā, kā arī dalījās ar savu pieredzi un novērojumiem, kā tālāk stiprināt un paplašināt labo sadarbību, iestājoties par kopējām vērtībām un stingri aizstāvēt demokrātiju.

Sarunā piedalījās un par līdz šim paveikto, nostiprinot Latvijas un Kanadas attiecības, un sadarbību militārajā sfērā, pastāstīja pirmā ranga aizsardzības atašejs pulkvedis Agris Ozoliņš.

ZVIEDRIJA. Zviedrijas – Latvijas sadarbības fonda valdes sēdē tika nolemts šogad atvērt pieteikšanos uz jauniem projektiem. Sadarbības fonds Zviedrija-Latvija ir izveidots ar nolūku stiprināt un paplašināt sadarbību starp Zviedriju un Latviju, īpašu uzsvāru liekot uz projektiem ar jauniešu iesaisti. Zviedrijas – Latvijas fonds darbojas jau trešo gadu un šogad tā valdes priekšsēdis ir Latvijas vēstnieks Zviedrijā Margers Krams.

KRIEVIJA.

14. aprīlī Pleskavas apgabala bibliotēkā norisinājās starptautiskā konference "Kultūra pierobežā". Konference norisinājās 26. Starptautiskā grāmatu foruma "Russkij zapad" ietvaros. Pasākuma ietvaros konsulāta vadītāja E. Dumpe prezentēja Latvijas izdevniecību jaunus oriģināl-literatūras izdevumu tulkojumus krievu valodā, tai skaitā Krievijas žurnālistes Nikas Ganičas veidoto gastronomijas ceļvedi par Latvijas restorāniem. Savu uzstāšanos E. Dumpe noslēdza ar simbolisku dāvinājumu – īpaši atlasītām, Latvijas Nacionālās bibliotēkas ieteiktām, Latvijas mūsdienu rakstniecības grāmatām, tādām kā M. Zālītes "Pieci pirksti", N. Ikstenas "Mātes piens", I. Ābeles "Klūgu mūks", V. Freimanis grāmatu "Paliēc sveika, Atlantīdā", kā arī A. Sakses "Pasakas par ziediem".

karjēras pirmajā Vāgnera operā "Parsifāls".
Viņa debitēs Kundrijas lomā. Šo Richarda Vāgnera operas jauniestudējumu īstenojis režisors Kirils Serebrenņikovs Vīnes Valsts operā, strādājot ar ansambli tikai attālināti.

Paziņoti ES balvas Literatūrā 2021 nominanti

Nominantu vidū ir 55 autori no 14 valstīm, kuŗi šogad pretendē uz balvas saņemšanu, tostarp arī četri autori no Latvijas: **Jana Egle**,

"Dzimšanas diena" (*Birthday*), izdevējs: Latvijas Mediji; **Laura Vinogradova**, "Upe" (*The River*), izdevējs: Zvaigzne ABC; **Rasa Bugavičute-Pēce**, "Puika, kuŗš redzēja tumsā" (*The Boy Who Could See in the Dark*), izdevējs: Latvijas Mediji; **Svens Kuzmins**, "Hohma" (*Hokmah*), izdevējs: Dienas Grāmata
Uzvarētāji tiks paziņoti 18. maijā, digitālas apbalvošanas ceremonijas ietvaros.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

JURIS
LORENCIS

Mēdz teikt, ka vislielākie komūnisti parasti nākot buržuāzijas un aristokratijas slāņiem, viskaismīgākie ateisti esot bijušie mācītāji, bet vispārliecinošākie antikomunisti – kādreizējie boļševiki. Vācijas grāmatniču plauktos aprīļa vidū parādījusies jauna grāmata – “Paštainsie: mana pretprogramma – kopienas garam un solidaritātei”. Oriģinālā – “Die Selbstgerechten: Mein Gegenprogramm – für Gemeinsinn und Zusammenhalt”. Tās autore ir politiķe, Austrumvācijas pilsētā Jēnā 1969. gadā dzimusī Sāra Vāgenknehta (*Sahra Wagenknecht*), kādreizējā “Kreiso partijas” (vāciski – “Die Linke”) frakcijas lidere Vācijas parlamentā. Šis politiskais spēks uzskatāms par bijušās Austrumvācijas Sociālistiskās vienības partijas (faktiski – kompartijas) mantinieku. Pēdējās parlamenta vēlēšanās 2017. gada rudenī to atbalstīja 9% vēlētāju. Agrāk Vāgenknehta stingri turējās pie “marksistiski – leņiniskiem” principiem un atbalstīja savu partiju, tagad viņa to nesaudzīgi kritizē. Tad kas ir mainījies?

Vāgenknehta ir pārliecināta, ka daļa kreiso politiķu Vācijā un pasaulē esot deģenerējušies līdz paštaismam “pseudokreisumam” un pārvērtušies par nožēlojamu karikatūru. Šāds uzskats pār-

stāvo cilvēki, kuņiem kreisums ir nevis politiska ideja, bet gan modes lieta, dzīves stils, ar kuņ var izrādīties un reklamēties sociālajos tīkos. Skatieties uz mani, klausieties mani, – cik es tolerants, iecietīgs, politiski korekts, videi draudzīgs, ekoloģiski domājošs, cik pareizs! Vāgenknehta viņus dēvē par “Lifestyle- Linke”, angliki tas būtu “Lifestyle- Left”. Reālas sabiedrības problēmas sociālā noslāņošanās, zemās algas, nabadzība, bezpajumtnieki, cilvēki, kuņi strādā bez fiksētiem darba līgumiem, izzūdošā vidusšķira tiekot aizmirstas. Jo tās vienkārši neesot interesantas! To vietā vērojama ņemšanās ap otršķirīgām “pseudoproblēmām” – seksuālo minoritāšu tiesības, “Black Lives Matter”, Grētas Tūnbergas sludinātā klimata apokalipse, ekoloģija, pārspilētas rūpes par dzīvniekiem. Vegānisms, kas tiek pacelts teju vai reliģijas līmenī. Nekritisks atbalsts imigrācijai – nedomājot, kas sagaida atbraukušos, kā viņi iejutīsies svešā vidē tālu no mājām. Vienalga, kas notiks ar vietējo cilvēku darba vietām un algām! Toties man būs iespēja paēst autentiskā meksikāņu vai arābu restorānā!

Kas viņi ir? Un no kurienes ceļas? Izrādās, kosmopolītiski pasaules pilsoņi, labi atalgoti pil-

sētnieki, kuņi uzauguši labi situētās ģimenēs. Nekas jauns jau tas nav. Pirms Otrā pasaules kara šādus cilvēkus Anglijā dēvēja par “šampanieša sociālistiem” (*champagne socialist*), Vācijā – par “salonu boļševikiem” (“*Salonbolshewist*”). Kā likums, tolaik viņi nāca no augstākās vidusšķiras, no intelektuālās elites un 1930. gados sajūsminājās par sociālistisko eksperimentu Staļina impērijā. Nav brīnums, ka PSRS iedarbināja tā saucamo “kaviāra diplomātiju”, uz kuņas uzķērās daudzi. Starp viņiem bija Bernards Šovs, Teodors Dreizers, Andrē Žids, Tomass Manns, Ivs Montāns – sarakstu var turpināt ilgi.

Eiropā un Latvijā īsti neizprot tā saucamo “vokismu” (*wokeism*). Viena lieta ir iestāšanās par sociālo, rasu un dzimumu līdztiesību. Apsveicami mērķi! Diemžēl, kā mēdz teikt, labiem nodomiem bruģēts ceļš uz elli. Šodien mēs redzam pārcēlušos mēģinājumus izskaust “balto pārkumu” (*white supremacy*). Un Amerikas pilsētu laukumos sāk krist pieminekļi. Dzirdami apgalvojumi – izglītība, zināšanas, centība, smags darbs, atbildība, loģika, spēja plānot, organizēt un uzņemties atbildību, punktuālitāte, uzticēšanās zinātnēi – tas viss esot

uzskatāms par “balto pārkumu” izpausmi. Ka mātematikas studijas jau savā būtībā ir esot rasistiskas, bet atzīmju izlikšana skolā – vardarbības izpausme. Ka romiešu ciparu lietošana diskriminējot mazāk izglītos, ka baltajiem nesot tiesību pārņemt citu kultūru bagātības (tā esot “kultūras piesavināšanās”). Baltajiem jāklūst “mazāk baltiem” – divainību sarakstu var turpināt. Un kāda sagādāšanās – viena no “Black Lives Matter” kustības liderēm Patrīsa Han-Kallorsa (*Patrisse Khan-Cullors*), kuņ pati sevi dēvē par marksisti, par 1,4 miljoniem ASV dolāru nesen iegādājusies māju pārsvarā balto iedzīvotāju apdzīvotā Losandželosas priekšpilsētā. Patiešām, šampanieša marksisms!

Eiropai, ievērojot tās ģeogrāfisko novietojumu, tuvākās ir ar imigrāciju saistītās problēmas. Pēc 2015. gada Tuvo Austrumu un Āfrikas bēgļu krīzes Eiropā sāka runāt par “velkomistiem”. Tie ir cilvēki, kuņi imigrācijā saskatīja iespēju “atjaunot” un “dažādēt” Eiropu. Radīt utopisku multikulturālu nākotnes pasauli, kuņā “uzzied visi ziedi”. Ja “vokisms” saārda Rietumu garīgo pamatu, tad “velkomisms” iznīcina tā fizisko vidi. Rietumu kultūra beidz pastāvēt tāda, kādu mēs to pazīstam līdz šim.

Bet šie paštainsie saloni “neomarksisti” parasti neapzinās savas rīcības sekas. Ka cilvēki, par kuņiem viņi iestājas, patiesībā nicina gan viņu sludinātās vērtības, gan viņus pašus. Rakstnieks Līnards Laicēns 1932. gadā emigrēja uz “strādnieku paradīzu” PSRS un tika iznīcināts “Latviešu operācijas” laikā 1938. gadā. Viņa pelni it kā atrodoties Maskavas Jaunās Donas kapsētā, kopējā masu kapā. Vēl viens “noderīgais idiots”, izmantots un izmests. Šodien dažu Rietumeiropas pilsētu ielās jau parādījušas tā saucamās “šariāta patruļas”. Kaut kas līdzīgs brīvprātīgajiem kārtības sargiem, kuņi raugās, lai “savējie”, musulmaņu jaunatne, nelietotu alkoholu un pieklājīgi ģērbtos. Un tas ir tikai laika jautājums, kad viņi ķersies klāt arī vietējiem “iezemiešiem”. Turklāt tas notiks ar vislabākajiem nodomiem – lai turētu cilvēkus “tālāk no grēka”. Piemēram, aizrādīs, ka vīrietim nav labi nēsāt šortus un dzert alu ielas kafējnīcā. Ka sievietei neklājas staigāt apkārt vienai, bez lakata, tetovēties vai krāsot matus sarkanā krāsā. Ko gribējāt, to dabūjāt! Jācer, ka Sāras Vāgenknehtas grāmata dažam labam ja ne atvērs acis, tad vismaz liks padomāt.

SALLIJA
BENFELDE

Pēc trīs stundu garām debatēm Saeima ceturtdien, 15. aprīlī, attālinātā ārkārtas sēdē nobalsoja pret opozīcijas pārstāvju iesniegto demisijas pieprasījumu Krišjāņa Kariņa valdībai. Demisiju pieprasīja bijušie *Saskaņas*, KPV LV deputāti, kuņi šobrīd sevi sauc par neatkarīgajiem un, protams, opozīcijā esošie zaļo un zemnieku (ZZS) frakcijas deputāti. Aldis Gobzems demisijas pieprasījumu pamatoja ar to, ka premjers neveda, bet gan moderē valdību, neprasa no ministriem rezultātus un nepamana neizdarības, un viņa vadītā valdība nepilda Saeimas uzdevumus, piemēram, palielināt medikū algas, turklāt valdība netiek galā ar Covid-19 krīzi. Savukārt Zaļo un Zemnieku savienības deputāts Viktors Valainis sacīja, ka valdībā strādā “viduvējības, kuņam nav izpratnes par valsts pārvaldi”, ministri pieņem lēmumus, neiedziļinoties dokumentos, pēc tam paši kritizē šos lēmumus, un tas liecina, ka valdības darbs būs aizvien atrautāks no reālās ikdienas jautājumiem.

Protams, valdības darbs ne tuvu nav ideāls. Kā premjers norādīja, domstarpības piecu partiju koalīcijā ir ikdiens, bet aicināja Saeimu nepārprast – tas nenozīmē, ka neesam vienoti mērķu sasniegšanai. Un, protams, visvairāk jautājumu saistīti

ar Covid-19 pandēmiju. Politologi teic, Kariņa valdība pašlaik ir tikpat nestabila, cik vienmēr ir bijusi, un reizē arī stabila, jo – alternatīvas jau nemaz nav! It īpaši, ja paraugās uz demisijas pieprasītāju vairāk vai mazāk slēptajām simpātijām pret Krieviju.

Latvija ieviesīs Covid-19 sertifikātu jeb Eiropas Savienības (ES) Digitālo zaļo sertifikātu, un Veselības ministrija ir informējusi, ka sertifikāts vajadzīgs, lai sekmētu drošu brīvu pārvietošanos ES Covid-19 pandēmijas laikā. Labā ziņa ir tā, ka sertifikāts būs pieejams ne tikai digitālā, bet arī papīra formātā, jo ne visiem ir viedtālruni.

Protams, šai idejai netrūkst arī pretinieku, tāpat kā vakcinēšanai pret Covid-19. Saistībā ar vakcinēšanu tiek pieminētas cilvēktiesības – sak, kā man var aizliegt ceļot, ja pārvietošanās ES teritorijā tās pilsoņiem ir brīva un ja valstī nav ārkārtas situācijas? Tieši tāpat brīžam pat ar dusmām tiek uztvertas ziņas par to, ka kādām profesijām vakcinēšanās pret Covid-19 var tikt noteikta obligāti. Kā zināms, Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir secinājusi, ka obligāta vakcinēšana nav pretrunā ar demokrātiskās sabiedrības pamattiesībām. Aprīļa sākumā Latvijas valdībā tika sāktā diskusija par obligātu medicīnas personāla vakcināciju. Premjers Krišjānis Kariņš uzskata,

ka valsts varētu prasīt – medicīnas personālam obligāti jāvakcinējas, lai nepieļautu cilvēku inficēšanos ar Covid-19 medicīnas iestādēs. Valdība vienojās, ka Tieslietu un Veselības ministriju pārstāvju darba grupa izvērtēs vakcinācijas obligātumu noteikto profesiju pārstāvjiem, vai juridiski varētu noteikt šādu regulējumu un kāds tas varētu būt.

Trīsdesmit neatkarības gados esam iemācījušies jēdzienu cilvēktiesības, aizmirstot, ka tās nav absolūtas, jo, ja kāds rikojas tikai tā, kā labāk un ērtāk viņam pašam, viņš var apdraudēt un bieži arī apdraud citu cilvēktiesības. Tajā pašā laikā mums nešķiet acīgāri, ka autovadītājiem ir jānokārto eksāmeni, lai varētu iegūt vadītāja apliecību un ka tās ir atšķirīgas personīgo un sabiedrisko transportlīdzekļu vadītājiem. Vēl vairāk – ir pašaprotami, ka, lai iegūtu šādas tiesības, ir vajadzīgs ārsts slēdziens, ka vadītājs pie auto stūres savas fiziskās vai garīgās veselības dēļ neapdraudēs līdzcīvēkus.

Veselības jautājumos mūsu uzskati ļoti bieži ir pretrunīgi. Nosodām tos, kuņi neievēro piesardzību un zināmus ierobežojumus, piemēram, hepatīta jeb “dzeltenās kaites” gadījumos, bet līdz šim gripas epidēmijas laikā gandrīz pašaprotami bija, ka

cilvēki īpaši neuzmanījās. Jā, var teikt, ka darba devēji mēdza pieprasīt, lai cilvēki nāk uz darbu, ja vien viņiem nav tik augsta temperatūra un tik slihta pašsajūta, ka nav iespējams iziet no mājām. Taču arī paši mēs savas tiesības ārstēties un pienākumu neaplipināt citus īpaši neievērojām un par šīm tiesībām necīnījāmies. Tieši otrādi – tagad, pandēmijas laikā, apvainojamies par ierobežojumiem, jo man, lūk, nekas nekāš, man ir stipra imunitāte un es noteikti nesaslimšu, ja arī būšu inficējies. Starp citu, Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) virusologi un infektologi ir pabeiguši darbu pie pētījuma, kas liecina: būtiskāka ir pareiza imūnā atbilde, nevis stipra imunitāte. Savukārt par raidījumu, kuņā tika demonstrēts tas, ka it kā pēc *AstraZeneca* vakcīnas imunitātes pieaugums ir pavisam niecīgs, jāteic, ka diemžēl tā autori nav pamanījuši vienu būtisku lietu – proti, dažādām vakcīnām laiks, kuņā imunitāte veidojas, ir atšķirīgs. Tādēļ salīdzināt, piemēram, antivielu daudzumu pēc *Pfizer* un *AstraZeneca* vakcīnu saņemšanas ir visai aplam. Ir taču zināms, ka arī dažādām zālēm to ārstniecības kurss atšķiras. Vai pavisam vienkāršs piemērs no citas jomas: mati tiek nokrāsoti ar matu krāsu, kuņas pamācībā sacīts, ka

tā jātur matos 30 minūtes. Ja matus izmazgās jau pēc 10 minūtēm, ir skaidrs, ka gaidītā rezultāta nebūs. Vēl viens arguments, ko nākas bieži dzirdēt, ir – esmu vakcinējies, bet man nezin kādēļ joprojām jāievēro visi piesardzības pasākumi. To, ka, iespējams, pārnēsājat vīrusu, kas jūs vairs nepadara slimu, bet varat aplipināt tos, kuņi vēl nav vakcinējušies, cilvēki dzirdēt negrib. Citiem vārdiem sakot, mēs, protams, parasti redzam tikai sevi, bet pārējie mūs neinteresē – diemžēl arī tad, ja šo pārējo vidū ir arī mūsu draugi un tuvinieki.

Manuprāt būtu lietderīgāk vairāk enerģijas šobrīd veltīt tam, lai vakcinētos un, kamēr to nav izdarījuši lielākā sabiedrības daļa, ievērot ierobežojumus, lai ātrāk varētu atgriezties pie ikdienas pierastās dzīves. Tērēt enerģiju cīņai par savām personīgajām cilvēktiesībām iedomātos jautājumos, apdraudot citus, nav saprātīgs lēmums.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF

Mediju atbalsta fonds

Bez demisijas

LIDIJA OZOLIŅA,
Caelibem hist., novadpētniece

Kuŗš gan nepazīst tradicionālās asociācijas, izdzirdot šos vārdus?! Ieskatoties senākā pagātnē, ar pārsteigumu secināms, ka par krogiem pirmās ziņas rodama jau 13. gadsimtā, kad panika cietskāņi un klosteri, kas līdz tam bija devuŗi pajumti ceļiniekiem. To vietā ŗo jomu aizpildīja krogi un iebraucamās vietas. Īpaŗi aktuāli krogi Latvijas teritorijā kļuva t.s. zviedru laikos.

17. gadsimta vidū Zviedrijas valdība Latvijas teritorijā izveidoja pasta sistēmu, kuŗa ietvēra sevī arī krogus kā atpūtas un nakŗņoŗanas vietas noguruŗiem ceļotājiem.

Vistieŗāk Latvijā 19. gadsimta otrajā pusē un 20. gadsimtā līdz 30. gadu beigām krogi saistās ar Jurgu dienu, kas saimniekiem un gāŗējiem bija jauna darba cēliena sākums. Protams, muiŗās vismaz sākumā krogiem bija saimnieciska loma. Tā Gricgales muiŗas īpaŗnieks, piemēram, cerēja uzlabot ŗis saimniecības ekonomisko situāciju, uzcelot krogu. Laiks rit, un ŗogad, 2021. gada aprīlī, Gricgales krogs svin 190. sezonu, kopŗ barons to atvēra 1831. gada Jurgu dienā, uzsaucot zemniekiem mucīnu alus. Viņŗ toreiz neparedzēja tās daudzās lomas, ko ŗi ēka iznesīs gandrīz divu gadu simtu ilgumā cauri dažādiem vēsturiskiem notikumiem, cilvēku mūŗiem un likteņiem. Jāatzīmē, ka vismazākā daļa te bijuŗi alkoholam. Patvēruma devējs, saimnieciskās un kultūras dzīves centrs Gricgales krogs gan bijis un ir visos laikos.

Pēc Pirmā pasaules kaŗa daudzi krogi panika, zaudēja savas sākotnējās funkcijas un sāka eksistēt kā dzīves telpas jaunajiem zemes ieguvējiem, pārvērtās par tautas namiem vai raŗotnēm. Līdz 1940. gada pavasarim

Latvijā krogos, kuŗi savu darbu turpināja senajā ritmā, deramdienās slēdza līgumus, itin bieŗi apstiprinot tos ar kroga čarku. Jurgu dienā (23. aprīlis) pēc dzimtbūŗanas atcēŗšanas Kurzemē 1817. gadā, Vidzemē 1819. gadā tradicionāli ŗajā vai kādu dienu pirms Jurgu dienas kalpi un nomnieki devās no vienas dzīves vietas uz citu, mainot saimniekus. Tā radās apzīmējums – jurgoŗanas, Jurgu.

Jurgu dienā ne tikai notika aktīva cilvēku pārvietoŗanas, bet Saules kalendārā tā iezīmē vidus punktu starp pavasāŗa un vasaras saulgrieŗiem. Jurgos zemes kopēji centās pirmo reizi ganos kaut uz ŗsu brīdi izlaist lopus. Sākās pieguŗas un sējas laiks. Saimnieces sēja kāpostus dēŗiem, jo tad tie augot lielām galvām un saknes neēdot tāŗpi. Tāpat sievas stādīja sīpolus, jo tad bija gaidāma laba to raŗa.

Sēlijā, Neretas apkaimē senāk ik pēc trim verstīm bijis krogs, jo tas ietvēra veikalu, viesnīcu, darba birŗu, balles vietu jeb kultūras namu. Tos pēc valdīŗanas rīkojuma cēluŗi vietējie zemnieki. Vieniem stāvi slieti no māla kleķa, ar salmu vai ŗķendeļu jumtiem. Citi – tikai no kokmateriāliem vai apvienojumā ar akmens mūŗa stabiem stūros. Vēl citi – no lieliem laukakmeņiem, kas stiprināti kopā ar kaŗķu javu, bet mazie akmentiņi kroga sienās atsītuŗi lietu un sniegu. Tas no ēkas tapŗanas laika un pēc katras muiŗas vai saimnieka ieskatiem, rocības, pieejamiem būvmateriāliem.

Kurzemē krogi bijuŗi slaidi un gaŗi. Vidzemē – kā pienākas krogus būŗanas – ar divām stadulām. Sēlijā stadula ēkai tikai vienā galā, bet pārējās kroga telpas stipri līdzīgas. Vidzemnieku krogiem

Bumbuŗkrogs Mazzalvē, bijuŗais Mēmeles pagasts // Foto no Sarmītes Ozoliņas timekŗa galerijas

Neretas baznīca un krogs pirms Pirmā pasaules kaŗa // Foto no Neretas novadpētniecības mūŗeja

stadula vienā ēkas galā lepnāku viesu rumakiem, otrā – zemnieku bērīŗiem. Sēlijā stadulā visi pajūgi līdzvērtīgi, jo braucēji – bagātāki vai nabadzīgāki, ar zemes darbiem cieŗā saistībā. Daŗu reizi lepnībā tie dalījās tikai pie kroga *stoikas*.

Ēkas vidū visa braucēju un krodzīnieka dariŗana: lielā kroga istaba ar leti viesu apkalpoŗanai. Tāpat ar galdu un platiem beŗķiem īslaicīgiem viesiem un nakŗņotājiem. Lielā maizes krāns ŗai būŗanai un ceļinieku lietū mirkuŗo drēbju kaltēŗanai. Mantelŗskurstenis ēdiena gatavoŗanai daŗkārt viesiem, bet galvenokārt krodzīnieka saimei un lopiem. Neiztikt arī bez vācu istabas un ķēķa, kur gatavoja lepnāku ēdienu viesiem un vismaz svētdienās arī sev. Tāpat telpas krodzīnieka ģimenei dzīvoŗanai. Viss gluŗi kā Neretas puses krogiem, kuŗiem viena stadula. Tomēr, kā tiem, tā

ŗiem stadulas vārti ieslīpi vērsti pret ceļu, lai braucējam ērtāk ar pajūgu tajā ietikt. Un gaŗām nepabrukt, kad ceļŗ gandrīz vai stadulas vārtos atduras.

Neretas novadā un kaimiņu pagastos tuvu robeŗām pēc senām kartēm un rakstiem saskaitu bijuŗus vismaz 35 krogus. Mazzalvē – Baznīcas krogs, Beķerkrogs, Bēŗzu, Bābu, Lujānu, Priedes krogi. Senais Mēmeles pagasts, kas vēlāk sadalīts starp Mazzalves un Pilskalnes pagastiem, lepojies ar Gricgales muiŗas, Odiņu, Rises, Mūŗa, Timsēnu, Dūŗānu, Jauno, Krusta un Sudmalu krogiem. Neretas pagastam piederējuŗi Baznīcas krogs, Dzirnānu krodzīņŗ, arī Krusta jeb Neretas Krusta krogs, Salates, Dūņu, Susējas, Oruŗu, Auzu, Putras un Robeŗkrogs. Arī liela daļa no tagad Pilskalnes pagastam piederīgiem senajiem krogiem – Knāviņu, Neretiņas, Skudres un Strobuku krogi. Tāpat Zalves pagastā bijuŗi krogi: Bumbuŗa, Smaltānu, Baznīcas krogi. Noteikti neesmu visus nosaukuŗi, jo daŗa kroga vieta sen dabā nav pamanāma un zudusi no ļauŗu atmiņas.

Laikabiedru pierakstītās atmiņas, tāpat J. Jaunsudrabiņa darbos lasām, ka Lielā deramdienu bija Pīŗagos. Tā Sēlijā sauca Vastslāvi jeb Meteni. Otrdienā pēc Pelnu dienas. Bēŗni ŗļūca no sniega kalniņiem, lai tēviem izaugtu gaŗi lini, bet lielie gāja uz krogu. Saimnieki līga kalpus, un kalpi meklēja saimniekus.

Latvijas brīvvalsts laikā krogi savas agrākās funkcijas vairs nevarēja pildīt, jo laiks bija cits –

saimnieciskā un sabiedriskā dzīve mainījusies. Ceļmalu krogus zemes reformas rezultātā izloŗēja jaunsaimniecību veidoŗanai vai ministrija ieteica tajos ierīkot tautas namus. Palika tikai daŗi, kas saimnieciskajos centros. Turpināja darboties baznīckrogi. Taŗu arī ŗie lielāko daŗu pildīja tautas namu vai saimnieciskās funkcijas. Daudzas krogu ēkas bija izpostītas kaŗa darbības rezultātā. Citas nojauca jaunie saimnieki, lai vēl derīgos materiālus izmantotu jaunu ēku celtniecībā.

Pēc Pirmā pasaules kaŗa līdz ar zemi iegūtie krogi turpināja dzīvi kā cerība un smags darbs jaunsaimniekiem, amatniekiem. Tā Gricgales muiŗas krogu ieguva amatnieks Kristaps Mednis, un ŗi māja kļuva par skolotāŗas, novadpētnieces, rakstnieces Lūcijas Kūzānes dzimto vietu. Turpat, ne tik tālos kaimiņos, Mēmeles Mūŗa krogā, dzimusi Alma Paegle-Birģele (dz. 1877.), Raiņa māŗica, lietišķās mākslas (audumu) meistare un pedagoģe, etnografe un tautas mākslas pētniece.

Daudzviet krogus nodeva pagastu pāŗziņā. Tā Smeltānu un Bumbuŗu krogos ierīkoja krejotavas. Pretī Erberģes baznīcai esoŗo krogu pārbūvēja par tautas namu ar plaŗu zāli, kuŗā iekārtota arī ģlita skatuve.

Mūsdienu lauku vai pilsētu ainavā senie krogi ir diezgan reta parādība. Kaut gan tos, kuŗu ēkas vēl saglabājuŗas un uzturētas pienācīgā stāvoklī, patīkami apmeklēt gan kā viesnīcas, viesu namus vai kultūras iestādes, gan tos, kuŗi pilda tūrisma objektu funkcijas.

Gricgales krogs 2021. gadā no 23. aprīļa ver durvis tūristiem jaunajā sezonā – individuāli, ģimenēm, mājsaimniecībām atbilstoŗi pandēmijas situācijas prasībām. Te var arī pārnakŗņot. Vēlams apmeklējumu iepriekŗ pieteikt. Taŗu, ja esat jau pie kroga, un rodas ideja apskatīt telpas, piezvanot pāŗzīnei Evitai 28342969, krogs 90% gadījumu pēc minūtem 10-15 tiks atvērts. Kroga sētas pusē viesi laipni aicināti uzkavēties terasē, vai dāŗzā baudīt Sēlijas dabas skaņas un rēnumu.

Neretas krogs // Foto no Arijas Zālites kolekcijas

Jurgu dienā, uz Sauku braucot // Foto no Gunāŗa Spidaiņa kolekcijas

Veiksmes stāsts no Ventspils puses

Latvijas jaunuzņēmumā SIA “Azeron” ražoto videospēļu tastatūru eksportē uz vairāk nekā 90 valstīm, videospēļu entuziasti gaida rindā, lai iegādātos šo unikālo produktu. Tā līdzdibinātājs Jānis Kūlbārdis intervijā Tairai Zoldnerei

Nomaļā lauku mājā Ventspils pusē tapušu futuristisku produktu pircēji izķer četru minūšu laikā. Jāni, vai tu esi azartisks cilvēks?

Jā un nē. Mani nekad nav saistījušas azartspēles vai loterijas, bet mani ļoti spēcīgs ir sacensības gars. Ja runa ir par darbu vai spēli, tad es “atdošu sevi visu”, lai būtu pirmais un labākais.

Vai tu pats esi liels datorspēļu spēlētājs un entuziasts?

O, jā! Esmu ar datorspēlēm uz “tu”. Man bija kādi septiņi gadi, kad man nopirka pirmo *Play Station*, un daudzi gadi tika pavadīti televizora priekšā. Spēļu *Counter Strike*, vēlāk *World of Warcraft*, un arī tagad pa vakariem ar draugiem uzspēlējam *Warzone*. Spēles bijušas liela daļa no manas dzīves, un tāpat ir lielākai daļai no mūsu uzņēmuma komandas. Varbūt tas ir viens no iemesliem, kāpēc esam tik veiksmīgi, – mēs ļoti labi izprotam mūsu auditoriju.

Kas veido “Azeron” komandu?

Vadībā esam pieci. Kā pirmo gribu minēt Robertu Daiginu, kas mums pievienojās pāris mēnešus pēc dibināšanas un atbild par ražošanas procesiem. Tajā laikā strauji auga ražošana, un viņš kā ļoti radošs tehnisks cilvēks bija gatavs uzņemties ražošanas vadību. Dibinātāju vidū ir Alģis Laureckis, manuprāt, Ventspils jaudīgākais programmatējs. Inga Vanaga, savukārt, ir viena no spēcīgākajām 3D modelēšanas speciālistēm Latvijā. Es atbildu par visiem biznesa procesiem, administratīvajiem, finanču un mārketinga jautājumiem. Tomēr pats galvenais “vaininieks” ir Imants Daigins, kurš ir “Azeron” idejas un produkta autors. Uzņēmumā viņš atbild par attīstību un kopā ar Ingu Vanagu strādā pie jaunu produktu radīšanas.

Kā radās ideja par unikālo videospēļu tastatūru, kas vēlāk noveda pie uzņēmuma “Azeron” dibināšanas?

Tiem, kas spēles nespē, varu paskaidrot, ka, spēlējot datorā, lietotāja labā roka darbojas ar *peļi*, bet kreisā – ar klaviatūras W, A, S, D taustiņiem, kas nodrošina kustību uz augšu, leju, pa labi un kreisi. Līdz ar to rokas vidējie pirksti kā “iesaldēti” karājas virs šīm pogām. Tomēr vienlaicīgi spēlēt jāizmanto arī citas pogas, kas virza spēli uz priekšu.

Iedomāsimies – ir 2012. gads, un iznāk spēle *Guild Wars 2*, kurā ļoti daudz spēlētāju spēlēja vienlaicīgi un atrodas vienā kopīgā zonā. Spēlei ir arī ļoti daudz “mainīgo lielumu”, jāiziet dažādas misijas, jāspēlē sadarbībā pret citiem spēlētājiem vai kopā ar tiem jāuzveic pūķi un citi “monstri”, tātad vienlaicīgi jāspēj darīt daudzas un sarežģītas darbības. Imants uzreiz saprata, ka viņam nav ērti spēlēt ar esošo tastatūru, un sāka meklēt kādus

labākus risinājumus internetā, bet neko tā arī neatrada. Būdam “praktiskais latvietis”, Imants mājās uztaisīja savu koka klaviatūru vai keipadu (*keypad*), kurā apvienoja labāko no divām pasaulēm – klaviatūras pogas un *Play Station* tambstiku (*thumbstick*), kas nodrošina kustību dažādos virzienos. Līdz ar to Imanta risinājumā kustību nodrošina ikšķis, kamēr pārējie četri pirksti var efektīvi spiest nepieciešamās pogas. Imants to visu savienoja ar datoru, bet gandrīz visi materiāli bija turpat mājās atrasti, vienkārši un ģeniāli. Viņi

ka uzņēmuma “Azeron” tapšanas laikā tapa arī Imanta un Ingas ģimene.

Galvenais izrāviens produkta attīstībā iesākās tad, kad 3D printeri par pieņemamām cenām kļuva plaši pieejami, un tos varēja pasūtīt no Ķīnas. Tas ļāva Imantam un Ingai mājās turpināt darbu pie produkta modelēšanas un izstrādes un tūlīt uz vietas pārbaudīt savas idejas.

Kā top produkts 3D printeri?

Mūsu produktam izmantojam 3D printeri ar plastikas diegu vai filamentu, kas tiek sakarsēti līdz kušanas tempera-

un labs gabals jābrauc pa grants ceļu. Brīnos, bet tur bija internets! Pavērās tāds skats – lauku mājas dzīvojamā istabā vienā pusē Inga strādā pie sava datora, otrā pusē Imants ar skrūvgriežiem un lodāmuriem “ķimerējas” ap keipadu (*keypad*), kamēr blakus uz galda darbojas trīs 3D printeri, bet virtuvē pie ledusskapja darbojas vēl divi 3D printeri. Un tie visi kaut ko printē ārā! Sajūta bija episka! Sapratu, ka šeit, “nekuriens vidū”, divi ģeniāli cilvēki ir izveidojuši produktu, ko lieto visā pasaulē! Kaut arī toreiz mēs to isti neapzinājāmies.

Kā jaunā videospēļu tastatūra ieraudzīja dienasgaismu?

Mājās veidojot produktu, Imants sāka arī domāt par biznesa attīstīšanu. Produkta tālākai attīstībai un programmēšanas darbam piesaistījās Alģis Laureckis, kurš izveidoja arī “Azeron” mājaslapu. Savu darbu un produkta attīstību Imants un Inga publicēja videospēļu lietotāju forumos. Tomēr pārliecināt cilvēkus pievērst uzmanību jaunam, neparastam, nezināmam produktam ir grūti. Tika uzrunāti *YouTube* influenceri jeb “jūtūberi”, un beidzot viens no viņiem, Bīkss (*Beaks*), kuram tobrīd bija pusmiljons sekotāju, atsaucās. Vi-

gadu vecumā iestājos augstskolā un sāku arī strādāt vienā no Ventspils jaunuzņēmumiem. Tas bija laiks, kad “uzsūcu” informāciju, cik vien varēju, jo man vienmēr ir gribējis savu biznesu, bet zināju, ka nepieciešama pieredze. Vēlāk pats palīdzēju attīstīt uzņēmumu savam draugam, to apvienojot ar darbu Ventspils Augsto tehnoloģiju parkā.

Draugi mani uzrunāja, ka, lūk, ir trīs tehniski prāti, kuri ir izstrādājuši produktu, bet vajadzētu palīdzību biznesā. Tajā laikā es biju tik ļoti aizņemts, ka sākumā pat atteicu, tomēr katru dienu vēru vaļā “Azeron” mājaslapu un pētīju produktu. Kaut kas mani pie tā “vilka”, jo tomēr esmu “geimeris”. Beidzot sapratu, ka nožēlošu, ja nepiedalīšos šajā projektā, un sazinājos ar Imantu. Ar Ingu, Alģi un Robertu jau iepriekš biju strādājis kopā dažādos citos projektos. Tagad jau labu laiku visus spēkus veltu tikai “Azeron” un nevaru iedomāties labāku projektu, kurā piedalīties! Uzņēmumu SIA “Azeron” oficiāli pierēģistrējām 2019. gada 9. jūlijā.

Vai “Azeron” īpašā tastatūra ar daudziem kustīgiem “pirkstiem” ir pirmā un vienīgā pasaulē?

Jānis Kūlbārdis kopā ar Valsts prezidentu Egilu Levitu

“Azeron” komanda 2020. gada jūlijā

ar brāli Robertu ir tehniskās domāšanas cilvēki, kas no nekā var uztaisīt kaut ko izcilu un funkcionālu.

Laika gaitā Imantu nepameta doma, ka varbūt vēl kādam pasaulē noderētu šāds produkts. Tajā laikā sāka parādīties pirmie 3D printeri, un daži bija iegādāti arī Ventspils augstskolā. Imants, pēc profesijas konditors, meta kaunu pie malas un brauca uz augstskolu, lai atrastu kādu, kas viņam ierādītu, kā darboties ar 3D printeri. Tur viņš satika Ingu Vanagu. Vēlāk viņi atklāja, ka abiem patīk spēlēt datorspēles, viens otrā ieskatījās, un, var teikt,

tūrai, un pēc tam šķidrā plastika pa ļoti šauru sprauslu tiek nogādāta noteiktās vietās pēc x un y koordinātēm. Var teikt, ka noteik printēšana trīs dimensijās. Mūsu produkts ir sarežģīts, tam ir aptuveni 50 korpusa plastmasas detaļas, un katru no tām ir jāuztāra tā, lai tās varētu salikt kopā, lai viss darbotos. Produkts tapa Imanta un Ingas mājās, istos mājražošanas apstākļos.

Vienmēr atcerēšos pirmo reizi, kad aizbraucu pie Imanta un Ingas apskatīt ražošanu. Viņi dzīvoja nomaļā lauku mājā kādus 20 km no Ventspils, kur tuvākais veikals ir pāris kilometrus tālāk

ņam tika nosūtīta “Azeron” tastatūra, un Bīkss uztaisīja video ar jauno tastatūru. Mēneša laikā viņa video bija četri miljoni skatījumu! Tas bija 2019. gadā, vēl pirms uzņēmuma dibināšanas.

Kā pats nokļuvi “Azeron” komandā?

Mana darba pieredze ir raiba. Pēc vidusskolas, tāpat kā daudzi citi mani klasesbiedri, aizbraucu darba meklējumos uz Angliju, kur, strādājot dažādus darbus, nodzīvoju četrus gadus. Tomēr 2013. gadā pienāca “lūzuma punkts”, kad sapratu – ko es te svešumā, Anglijā, daru... gribu mājās! Atgriezos Latvijā, redzēju, ka te cilvēki dzīvo, nevis vienkārši izdzīvo. Divdesmit piecu

Jā, tās ir unikāls produkts. Spēļu tastatūras nav nekas jauns, tādas pasaulē tiek lietotas jau gadiem ilgi. Tomēr ar šādu dizainu nekas līdzīgs nav atrodams.

Tajā laikā, kad reģistrējāt uzņēmumu, produktam jau bija sekotāji, entuziasti, bet vai bija arī pircēji?

Pateicoties *Beaks*, produktam bija ļoti daudz gribētāju. Katru dienu mums pienāca simtiem e-pastu no cilvēkiem, kuri gribēja nopirkt mūsu produktu. Vajadzēja rīkoties, darīt ļoti ātri. Izvēlējamies visu ražošanu veikt uz vietas, lai varam atbildēt par kvalitāti un būt droši, ka mūsu klienti būs apmierināti.

(Turpinājums 8. lpp.)

Veiksmes stāsts no Ventspils puses

(Turpināts no 7. lpp.)

Izsludinājām, ka ar 2019. gada 1. septembrī “Azeron” sāks sava produkta pārdošanu. Izveidojām klientu kampaņu līdzekļu piesaistei. Tobrīd bijām paziņojuši, ka mūsu produkta cena būs 120 eiro, taču pirmajā vilnī pārdošim to par 220 eiro, tādā veidā aicinot mūsu pirmos klientus kļūt par “Azeron” investoriem. Pateicībā pirmajiem klientiem solījām būtiskas atlaides nākošajiem “Azeron” produktiem, un mūsu klienti un sekotāji mums noticeja! Pirmajā pārdošanas vilnī 2019. gada 1. septembrī 19:00 pēc Latvijas laika četrus minūšu laikā mums burtiski “izķēra” 220 tastatūras 50 tūkstoš! eiro vērtībā! Zinājām, ka produkts ir foršs, bet kaut ko tādu mēs nebijām gaidījuši. Uzņēmumam, kas dibināts pirms nepilniem diviem mēnešiem, tas bija milzīgs panākums.

Sapratām, ka vēl jāpieņem darbinieki, iepirkām izejmateriālu krājumus. Nolēmām arī, ka ar vienu produktu nepietiek, un Imantam ir “jāatgriežas laboratorijā” un jāturpina darbs, lai uzlabotu esošo un attīstītu nākamās produktus. Mūsu komandai pievienojās Roberts Daiģins, un šobrīd mūsu komandā strādā vairāk nekā sešdesmit cilvēki.

Kā veicas “Azeron” pandēmijas gadā?

Kopš sākām pārdošanu, mums visu laiku bija izaugsme. Pirmajā pārdošanas vilnī mūsu tastatūru bija nopirkuši vairāki ietekmīgi influenceri no Vācijas, Lielbritānijas, Spānijas. Tie, savukārt, publicēja video ar mūsu tastatūru, un tad sprādziens bija tāds, ka mēs tik tikko spējam apmācīt jaunos kollēgas. Pirmos eiro mārketiņam mēs iztērējām tikai 2020. gada februārī, vēl pirms pandēmijas.

Martā sākās pandēmija, un visa pasaule “nokļuva mājās”. Tas bija brīdis, kad visi sāka spēlēt spēles, un mēs burtiski “uzsprāgām”. Bija cilvēki, kas pandēmijas laikā palika bez darba un atvainojās, ka pasūtījums jāatceļ. Mēs gan mēģinājām palīdzēt, nākt pretī, dot kādas atlaides, jo gribam būt cilvēciņi. Mums katrs klients ir ļoti, ļoti svarīgs. Mēs ļoti cenšamies noturēt savu cilvēcisko attieksmi, neieiet tādā korporatīvajā režīmā, kad “visi vienādi”.

Kurās valstīs ir lielākie “Azeron” tirgi?

Jau vēsturiski 75% mūsu produkta ceļo uz ASV un Kanadu, bet produktu sūtām uz vairāk nekā 90 pasaules valstīm. Tastatūru var nopirkt “Azeron” mājaslapas, Amazon un Etsy internetveikalos, un mēs to varam piegādāt jebkur, kur piegādā FedEx.

Mūsu darbiniekiem arī interesē, uz kurieni tad produkts dosies. Viņi zina, ka kaut kur,

otrā pasaules malā, sēž cilvēks, kas jau ir samaksājis naudu un ļoti gaida savu tastatūru. Piemēram, pirms kāda laika piegādājām produktu “jūtūberim” ar diviem miljoniem sekotāju no Irākas. Liekas, ka tikai Āfrikā vēl palikušas dažas valstis, kurp “Azeron” nav aizceļojis.

Esat ļoti strauji augošs uzņēmums. Vai attīstībai esat izmantojuši Latvijas investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) programmas un atbalstu?

Ar LIAA mums ir ļoti laba sadarbība. Mums ir teikuši, ka neviens tik ātri neapgūst LIAA atbalstu kā mēs, jo mēs augam ļoti ātri. Atbalsts ir neatverams, un bez tā, mēs nevarētu attīstīties tik ātri un efektīvi. Savukārt LIAA bieži vien mūs min kā piemēru, lai stāstītu Latvijas jaunuzņēmumu veiksmes stāstus.

“Azeron” spēļu tastatūra kļuvusi par ļoti pieprasītu preci. Vai nebaidāties, ka tirgū varētu ienākt lētāki pakalpojumi?

Kopētāju ir daudz, pilns internets, bet katrā komentārā par šiem pakalpojumiem tiek pieminēts “Azeron”. Ar mūsu zīmolu sacensties gandrīz vairs nevar. Mūsu komūnā ir tūkstošiem cilvēku, un viņi ir ļoti lojāli “Azeron”. Kas attiecas uz lielajiem ražotājiem – mēs esam tāds nišas produkts, kas viņiem īsti neinteresē. Piemēram, esam vienīgie pasaulē, kas ražo tastatūru kreīļiem. Esam gandrīz pateicīgi kopētājiem, jo tie tikai reklamē “Azeron” produktu, kas ir daudz labāks un piedāvā augsta līmeņa pēcpārdošanas servisu.

Mums vienmēr ļoti svarīgi

bijis “nezaudēt seju” mūsu klientu un darbinieku priekšā. Mums ir svarīgi neiet korporatīvo ceļu, bet palikt cilvēciņiem. Pavisam nesen saņēmām vēstuli no vienas mammas, kuŗas dēlam bijis insults, darbojas tikai viena roka, un, pateicoties mūsu produktam, viņš atkal var spēlēt spēles, un viņa ikdiena paiet daudz interesantāk. Šīs ir lietas, kas mūs dzen uz priekšu.

Kādi ir “Azeron” tuvākie nākotnes plāni?

Ir kaudzēm jaunu ideju, kuŗas vēl neesam paspējuši īstenot. Katru reizi, ieraugot jauno produktu prototipus, pat elpa aizraujas. Tirgū tos vēl nevaram palaist, un galvenais iemesls ir tas, ka kavējas izejmateriālu piegādes. Problēma ir pārtrūkušās loģistikas ķēdes Ķīnas iekšzēmē un starptautiskajos pārvadājumos. Izejmateriālu trūkumu izjūtam ļoti smagi. Pašreiz intensīvi strādājam pie risinājumiem, lai būtu mazāk atkarīgi no šīm ārējām piegādēm. Apskatām variantus, lai nepieciešamās izejvielas varētu ražot Eiropā un varbūt arī Latvijā. Negribam dot klientiem solījumu par jaunu produktu, ja nevaram to piegādāt. Pieprasījums joprojām ir lielāks nekā spējam saražot, un klientiem nākas gaidīt rindā.

Mums ir tik daudz ideju, ka esam ļoti pārliecināti par nākotni. Mēs vienmēr būsīm celmlauži un domāsim jaunas lietas!

LaPa MŪZEJA MĒNEŠA PRIEKŠMETS

Polītiskās demonstrācijas trimdā

Plakāts, kas izmantots baltiešu demonstrācijā 1991. gada janvārī Vašingtonā, ASV // Dāvinājusi Iveta Ivansone, zīmējis Kits Olivjē (Keith Olivier)

Viens no latviešu trimdas galvenajiem mērķiem pēc Otrā pasaules kara bija Latvijas Republikas neatkarības idejas aizstāvība. Šis mērķis caurvija visu okupācijas laiku un kļuva par vienu no galvenajiem trimdas iekšējās identitātes pamatiem un balstiem.

Attīstoties un mainoties, politiskā darbība trimdā kopumā noritēja divos virzienos. Viens bija tieša politiska lobija darbība – tikšanās un sarakste ar mītnes zemju pārvaldes institūcijām, politiķiem un starptautiskām organizācijām, vēstulū un pastkaršu sūtīšanas akcijas u.c. Otrs darbības virziens bija uzmanības piesaistīšana Baltijas

jautājumam, mītnes zemes sabiedrības informēšana un pēc iespējas lielākas sabiedrības daļas noskaņošana par labu Baltijas valstīm, piemēram, rakstot lasītāju vēstules presē, ar radio un televīzijas raidījumu palīdzību rīkojot publiskas lekcijas par Latviju, izdodot gan pastāvīgus periodiskus izdevumus par Latviju u.c.

Lai piesaistītu uzmanību nelikumīgajai Baltijas okupācijai, aizvien lielāku nozīmi ieguva dažādas publiskas demonstrācijas ar plakātiem, saukļiem un vizuāliem teatrāliem elementiem. Politisko akciju galvenais mērķis bija tikt pamanītam – tas lika būt izdomas bagātiem

un drosmīgiem, ar savu ideju un rīcību aizraut pārējos domubiedrus un atbalstītājus.

Mūzejs “Latvieši pasaulē” iecerējis atvērt vērienīgu izstādi par latviešu demonstrācijām ārpus Latvijas ar nosaukumu “Nyet, Nyet, Soviet!” Epidemioloģiskā situācija pasaulē ir piespiedusi izstādi atlikt jau otro reizi, patlaban izstādes atklāšana paredzēta Latvijas Dzelzceļa vēstures mūzejā Rīgā, 2022. gada 4. maijā.

Iveta Ivansone ir dzimusi Vilmingtonā, ASV. Viņa jau divdesmit gadus dzīvo Latvijā, pirmo reizi uz vecāku dzimteni atbrauca 1990. gadā. “Man tas bija tāds pārdzīvojums! Mēs ar Ņujorkas Latviešu kori piedalījāmies

Iveta Ivansone demonstrācijā Baltijas valstu neatkarības aizstāvībai Vašingtonā, ASV, 1991. gadā

mies dziesmu svētkos – tas bija tik milzīgs notikums, mēs bijām tik laimīgi! Un tagad ir 1991. gada janvāris, un mēs dzirdam ziņas, kas te notiek. Es domāju – es taču tur tikko biju. Un staigāju apkārt kā brīvs cilvēks. Kā tas var būt!? Tā bezspēcība, ka tu esi pilnīgi citā pasaules malā un

neko nevari darīt... Un tad Vilmingtonas draudze izdomāja – brauksim demonstrēt! Mēs mājās nolēmām, ka mums būs plakāts, virs bija graphic designer. Pagrabā pa nakti zīmējām un agri no rīta braucām. Pie vēstniecībām mēs demonstrējām, turējām plakātus.”

MAZĀK ZINĀMAS LATVIJAS SPORTA LAPPUSES

ANDRIS KĻAVIŅŠ

Nepiepildītais sapnis par airētāju astoņnieku

Rolandam Sproģim (1936-1996) šogad apritētu 85

Nelielā mājiņā, patālu no lieliem ūdeņiem, ja neskaita Čiekurkalna ūdenstorni pie Rīgas 8. vidusskolas, uzauga zēns ar stingru gribu un mērķtiecīgu raksturu. Vārbūt tālais ceļš līdz Lielupes airēšanas bāzes reļiņiem palīdzēja iegūt šo neatlaidību, lai kļūtu par Latvijas meistarū airēšanā un Rīgas meistarū slēpošanā, bet vēlāk kļūt par vienu no retajiem latviešu treneriem, kuŗa audzēkņi stāvējuši uz triju Olimpisko spēļu pje-destaliem. Raksturu rūdīja arī pēckāra grūtības, jo ģimene palika tikai mammas apgādībā. Tēvs, pārnācis no kara, jau nākamajā gadā mira. Bija jāiztiek abiem ar brāli, kuŗš arī studēja un vēlāk kļuva par pazīstamu žurnālistu. Cik gan vagonu ar dažnedzādām kravām gan kopā ar brāli, gan kursa biedriem tika izkrauti Šķirotavā, Čiekurkalnā un citās stacijās!

Spītīgais zirgs

Studējot LVFKI, Rolands un daudzciņnieks Juris Parelis bija mani fiziskās sagatavotības padomdevēji un prakses piemēri. Nav nekāds noslēpums, ka sportā mēdz būt visādi, arī kārtslēcējs var būt slikts augstlēcējs. Rolandam, kas citādi bija vispusīgi sagatavots, vingrošanas ieskaiti saņemta klasiskajā lēcienā pāri “zirgam” visā gaŗumā nekādi nepadevās. Piedāvājam Rolim nemocties un izpalīdzēt *iejāt nepaklausīgo ķēvi*. Viņš ne un ne! Kā viņš nēmās un dusmojās līdz asarām, bet savu panāca. Atlika apbrīnot viņa spītību. Bet tā nebija tikai spītība. Tas bija Rolanda raksturā – esi godīgs pret sevi, tad to varēsi prasīt arī no citiem.

Iekosties trenera maizē

Pabeidzis studijas, Rolands ar sev raksturīgo mērķtiecību, ķērās pie trenera darba. Viņš bija iemīļējis savā skaistajā sporta veidā, un Latvijā ne viens vien jauneklis bija gatavs kaut vai gulēt zem laivas Lielupē vai Daugavmalā, ja ieradās jauns treneris, kas solīja palīdzēt īstenot sapņus. Un jau pēc pieciem sešiem gadiem parādījās pirmie puīši, kas izkaŗoja vietas milzīgajā konkurencē. 1965. gadā Duisburgā par Eiropas vicečempioniem astoņnieka laivu klasē kļuva Rolanda trenētie Elmārs Rubīns, Andris Priedītis un Guntis Niedra. Gadu vēlāk viņi izcīnīja sudraba Pasaules čempionātā Bledā, Dienvidslāvijā. Neatlaidīgais darbs Rolanda puīšus nesa preti katra sportista sapnim – Olimpiskajām spēlēm.

Ar augstkalnēm nevar jokot

Pirms Mehiko olimpiadas Rolanda Sproģa bezstūrmaņa četrinieks – Vitolds Barkāns, Elmārs Rubīns, Guntis Niedra, Andris Priedītis – uzvarēja visās nozīmīgākajās regatēs, tajā skaitā prestižās sacensībās Lucernas ezerā. Nebija iemesla šaubīties, ka pirmo reizi latviešu airētāju laiva pilnā

sastāvā piedalīsies Olimpiskajās spēlēs ar cerībām uzvarēt. Stāsta viens no šī četrinieka vīriem Vitolds Barkāns: “Bet daba izspēlēja ļaunu joku. Saslima Andris Priedītis. Priekšbraucienā palikām trešie, bija jācīnās gandarijuma braucienā. Gājām visiem pa priekšu, bet ap 150 m līdz finišam vaidairētājs jūta, ka nevar vairs noturēt laivu celiņā, jo Pāvels bija zaudējis samaņu. Mehiko spēles notika 2240 m augstumā virs jūras līmeņa. Nebija pietiekamu pētījumu, kādu iespaidu uz sportistu organismiem atstās retinātais gaiss un skābekļa bāds. Roberts Bīmons satrieca visus ar pasaules rekordu tāllēkšana – 8,90 m. Spēlēs tika laboti 29 pasaules rekordi. Bet tādā augstumā nedrīkstēja rīkot sacensības izturības spēka veidu sportistiem, bija jāizvēlas cita vieta. Kad pēc sacensībām devāmies uz olimpisko ciematu, autobusā uz grīdas mediķi centās reaniminēt kādu holandieti, kas raustījās krampjos. Avīzes bija pilnas ar ziņām, ka no skābekļa bada 32 sportisti zaudējuši samaņu. Arī es atjēdzos ar skābekļa padeves masku uz sejas meksikāņu medicīnas māsiņu ielenkumā. Tā izplēnēja mūsu olimpiskās cerības. Mēs bijām Sproģa pirmie olimpīeši.”

Rolanda Sproģa trenētie puīši sāka dominēt akadēmiskajā airēšanā plašajā padomijā. *Sistēma* negribēja pieļaut, ka laivās sasēžas tikai latvieši. 1975. gadā Sproģa trenētais astoņnieks izcīnīja tiesības startēt Pasaules junioru meistarsacīkstēs Kanadā. Bet dažas nedēļas pirms starta Maskavas vadītāji paziņoja, ka trīs no puīšiem nedrīkst doties uz Montrealu. Nesen ievēlētais Latvijas Olimpiskās komitejas prezidents, olimpiskais vicečempions Žoržs Tikmers, kas trenējās pie Sproģa, atceras: “Man vajadzēja pārsēsties uz citu numuru. Palikām trešie. Arī turpmākajos gados, pamatojoties it kā uz zinātniskās brigādes atzinumiem, tika ieteikts laivā kādu nomainīt. Taču Sproģis pret to katēgoriski iebilda, viņam reizēm izdevās to novērst”. Lai gan *sistēma* reizēm nerekinājās pat ar valsts labākajiem treneriem. Un Sproģis par spurošanos pret to dabūja pats ciest. Pirms Mehiko Olimpiādas Sproģim paziņoja, ka šoreiz viņš līdzī nebraukšot, kaut arī jau bija ietērpts olimpiēšu parādes uzvalkā.

Nedrīkst! Riskējam!

Abi kopā ar Rolandu bijām treneru grupā Montreālas Olimpiskajās spēlēs 1976. gadā. Bet 19. jūlijā abi ar Rolandu bijām pie airēšanas kanāla, jo pārairu četriniekā airēja arī Rolanda audzēkņis Aivars Lazdenieks kopā ar lietuvieti Vitautu Butkus un diviem krieviem. Kopīgi noskatījāmies finālū, kuŗā pirmo reizi latviešu airētājs Aivars Lazdenieks izcīnīja Olimpiādas sudraba medaļu... Un mūsu ar Rolandu olim-

piskais mēnesis, ko pavadījām Kanadā, kļuva bagātāks ne tikai ar sporta notikumiem. Iepazināties ar tautiešu dzīvi tajā pasaulē visā tās spožumā, kā mums toreiz likās. Ar asarām acīs dziedājām “Daugav’ abas malas mūžam nesadalās” un “Viena saule, tas pats mēness...”, izbaudījām to prieku, ka mēs, latvieši varam būt kopā par spiti varām, kas to gribēja liegt. Viesmīlīgās Auderu ģimenes māja bija pilna ar tautiešiem no Kanadas un ASV. Ar sporta žurnālistu Gunāru Gubiņu gan ne-

iepazinos. Auderu meita Baiba mūs aizveda uz pāris Kanadas jauniešu ballītēm. Baiba tagad dzīvo kļavu zemes Ziemeļos, jo precējusies ar alpinisma instruktoru. Apbrīnojam mājas saimnieces Veras Auderes iespaidīgo sporta trofeju kolekciju, jo Audere ir Kanadas meistare gan tenisā, gan volejbolā. Auderu ģimenei rados ir slavenā Latvijas vieglatlēte Lavīze Pūce-Aldzere. Atva-doties no hokeja dzimtenes, mums olimpiādas organizātori katram uzdāvināja hermētiski iesaiņotu kļavas stādiņu.

Maskava. Čīna ar VDR četrinieku.

XX Olimpiskās spēles Maskavā. Jaunajā Krilatskas airēšanas kanālā Sproģa četrinieks – Žoržs Tikmers, Artūrs Garonskis, Dzintars Krišjānis, Dimants Krišjānis, stūrmanis Juris Bērziņš – priekšbraucienā bijis neparasti lēns, kaut arī uzvarēja. Sproģis nekavējoties reaģējis – uz svariem! Jā! – Katram pa pusotra divi kilogrami klāt. Treneris puīšus no Olimpiskā ciemata pārvedis uz Piemaskavas airēšanas bāzi, un svars

atgriezies normā. Fināla brauciens Žoržam Tikmeram joprojām spilgtā atmiņā: “Galvenie konkurenti bija Vācijas Demokrātiskās republikas ekipāža. Parasti viņi vinnēja startu un distancē orientējās pēc tā, ko dara pārējie. Mēs bijām sagatavojuši pārsteigumu, un no starta aizgājām pirmie. Mūsu plāns izdevās par trim ceturtdaļām, bet jautājums, kāpēc pedējo ceturtdaļu vācieši veica tik ātri, paliek neatbildēts. Rezerve tik liela, ka varēja atļauties spēlēties? Mums

nometnēm, viņš savāca audzēkņu dienasgrāmatas, pētīja, analizēja, filmēja. Kopā apspriedām tehnikas niānses. Rolands bija treneris – novātors. Mūsu kopējo pūliņu rezultātā, Rolanda treniņu metodikā dzima jauna airēšanas tehnika, ko ne visi uzreiz pieņēma. Ne vienmēr viņš atgriezās apmierināts no treneru sanāksmēm. Varējām tikai nojaust, kādas ciņās par mums – saviem puīšiem, viņš tur piedalījies.”

Latvijas Olimpiskās komitejas prezidents Žoržs Tikmers: “Rolandu Sproģi varu raksturot ar trīs vārdiem – talantīgs, demokrātisks, patriotisks. Pateicoties viņam, es, vienkāršs lauku skolas zēns, ieguvu iespēju sevi pilnveidot un piepildīt sapni, izcīnot olimpisko sudraba medaļu 1980. gadā. Rolands bija talantīgs, ar īpašu intūiciju apveltīts cilvēks, novātors treniņu un airēšanas tehnikas metodikā. Pietiekami demokrātisks, jo atļāva daudzus lēmumus pieņemt mums, sportistiem, un arī sadzīvē deva zināmu brīvību, gan liekot pašiem domāt, darīt un atbildēt par rezultātiem. Viņš veidoja latvisku vidi treniņu grupas sadzīvē un nebaidījās, ka mūsu treniņnometnēs skāņēja Amerikas latvieša Ilmāra Dzeņa dziesmas. Skaidri tika definēts mērķis-latviešu airētāju komandai jābūt Olimpiskajās spēlēs.”

Airēšanas F-1jeb Rolanda Sproģa nepiepildītais sapnis

Ja jums ir palaimējies būt labus sacensībām, kad gaŗām aiztraucas airētāju astoņnieka laiva, tikai tad var tā īsteni nojaust par airēšanas sporta skaistumu. Laivas skrējiens, sportistu saskaņa katrā aira smēlienā, trenēto muskuļu spēle, tā īpatnējā skaņa, kas rodas, laivai šķēļot ūdeni, un stūrmaņa aprautās komandas! Astoņi meistari un diriģents vienā orķestrī.

Rolandam bija mērķis izveidot šādu sapņu komandu prestižākajā laivu klasē. Viņam agrāk bija astoņnieku laivas, kas plūca laurus jauniešu un junioru sacensībās, no kuŗām pēc tam arī izveidoja slavenos Sproģa četriniekus, bet tad trenera plānos bija kārtīgs latviešu viru *ekspresis*. To atceros no mūsu sarunām, un to apliecinā arī Vitolds Barkāns, kas kopā ar Rolandu strādāja jau kā treneris. Ne vienīgo reizi un ne tikai airēšanas sportā gadās, ka uzrodas kāds grupējums, kam izdodas stikla kalna pamatni noliet ar ūdeni un paklupināt jātnieku. Tā ieceres par jauno airētāju internātu Jelgavā un ciņām starp akadēmiskās airēšanas prestižākajām laivām netika īstenotas.

Dzīve nav bijusi saudzīga arī pret sudraba četrinieku. Aizsaulē laivā pārsēdušies stūrmanis Juris Bērziņš, Dzintars Krišjānis un arī treneris Rolands Sproģis, kuŗam viņa audzēkņi uzlikuši piemiņekli Livbēzres kapos.

KĀRLIS
STREIPS

16., 17. un 18. aprīlī septiņās vietās Latvijā tika piedāvātas vakcīnas pret *Covid-19* vīrusu ikvienam, kurš to vēlējas saņemt. Bija divi vakcinācijas centri Rīgā un pa vienam Jelgavā, Jūrmalā, Liepājā, Rēzeknē un Daugavpilī. Pirmās dienas rītā rakstīju tekstu savam televīzijas raidījumam "Vēlais ar Streipu" un paidu cerību, ka ļaudis vakcinācijas centrus gāzīs riņķī –, tik daudz viņu būtu. Bildu, ka es arī labprāt paņemtu brīvdienā tajā piektdienā un dotos pēc vakcīnas, bet nebija vajadzības, jo es savējo saņēmēju jau Lieldienās. Otrā deva būs 6. jūnijā, tas jau sarunāts.

Tas, cik lielā mērā ļaudis izmantoja piedāvāto iespēju, bija atkarīgs no tā, kur viņi atradās. Rīgā visu trīs dienu garumā rinda beidzās vien tad, kad beidzās vakcīnas. Cēsis bija tik daudz vakcinēties gribētāju, ka jau sestdien centrs paziņoja, ka svētdien vakcināciju nebūs – jo nav devu. Savukārt Rēzeknē, kā sociālajos tīklos rakstījis, visas dienas garumā bija ieradušies tikai kādi 25 cilvēki. Visticamāk tāpēc, ka tie, kuri informāciju mūsu valstī galvenokārt saņem

krievu valodā, ir kaimiņvalsts propagandas iespaidoti un gaida Krievijas vakcīnu *Sputnik*. Galu galā piektdien, 16. aprīlī, vakcinēti 3250 iedzīvotāji. Sestdien, 17. datumā – mazliet vairāk nekā 5000. Šo komentāru rakstu svētdien pa dienu, dati, protams, vēl nav apkopot.

Viens iemesls, kāpēc Veselības ministrija nolēma aizgājušajās brīvdienās organizēt "vakcināciju bez robežām," bija tāds, ka divas nedēļas nogales pirms tam, kad bija garās Lieldienu brīvdienas, uz vakcinēšanos neieradās vairāk nekā puse cilvēku, kuriem bija pienākusi kārtā. Es zvanu par vakcīnas iespēju saņemšanu dienu pirms Lieldienu ar piedāvājumu doties potēties pašās Lieldienās. Pēc Lieldienām noskaidrojās, ka daži cilvēki vienkārši negribēja potēties svētku dienā, gribēja svinēt svētkus.

Kā zināms, vakcīnas *AstraZeneca* lietošana uz pāris dienām tika apturēta un pāris nedēļas pēc tam arī *Johnson&Johnson* ražotāji paši paziņoja par tās apturēšanu sakarā ar ziņām par trombu veidošanos. *Johnson&*

Johnson gadījumā bijuši seši šādi gadījumi uz 6,8 miljoniem dozu, kas jau bija izmantotas. Apmēram tādas pašas proporcijas arī *AstraZeneca* gadījumā, un daudzviet pasaulē valstis nolēma ieturēt pauzi vai attiecīgās vakcīnas izmantošanu apturēt pavisam.

Man tas liekas visnotaļ "aptraukti". Seši gadījumi no 6,8 miljoniem, tātad apmēram viens no septiņiem miljoniem!? Atbilstoši Amerikas drošības padomes datiem, iespēja, ka cilvēkam iespērs zibens, 2019. gadā bija viens no 138 849. Vai, gatavojoties iet uz darbu, mēs pārdomāsim, ja debesis ir mākoņainas, vai pat, ja ārā ir negaiss? Katrā ziņā, kad man pateica, ka plecā durs tieši *AstraZeneca* vakcīnu, bez jebkādas minstinašanās piekritu, un man nekādas problēmas ar asins recēšanu nav radušās.

Kā zināms, vakcinācijas process mūsu valstī bijis tāds lēnīgs. 18. aprīlī ziņu aģentūra *LETA* apkopojā datus un secināja, ka vismaz vienu poti pret *Covid-19* bija saņēmuši apmēram 178 tūkstoši cilvēku. Procentuāli starp Eiropas valstīm Latvija bija otrajā vietā "no apakšas". Šonedēļ, trīs nedēļas vēlāk, varu pateikt, ka Latvija joprojām atrodas otrajā vietā "no apakšas", zemāks iedzīvotāju procentus vakcinēti tikai Bulgārijā. Visveiksmīgākā Eiropas valsts šajā ziņā ir bijusi Lielbritānija, vismaz daļēji tāpēc, ka pēc izstāšanās no Eiropas Savienības, tai vairs nebija jāgaida kopējais Eiropas zaļu aģentūras secinājums par to, kuri vakcīnu iegādāties un kuri ne. Taču vērts atzīmēt, ka kaimiņvalstis Lietuva un Igaunija sarakstā ir 6. un 7. vietā attiecīgi ar 25,79 un 25,33 procentiem iedzīvotāju, kuri saņēmuši vismaz vienu vakcīnas devu. Nevaru priest, vai kaimiņvalstis politiķi ir kompetenti, bet procesa lēnums mūsu valstī nūdien krīt uz nerviem, jo ir taču pagājuši jau mēneši kopš vakcīnas ir bijušas pieejamas.

Tikmēr pandēmija netaisās rimties. Komentāra rakstīšanas dienā Slimību profilakses un kontroles centrs vēstīja, ka iepriekšējā diennaktī reģistrētas 337 jaunas infekcijas, miruši pieci pacienti. Kopumā Latvijā bija 87. vietā pasaulē attiecībā uz kopējo infekciju skaitu. Vienu vietu virs Norvēģijas, vienu vietu zem Dienvidkorejas. Latvijā ir vairāk nekā 110 tūkstoši inficēto, virs 2000 mirušo skaits pārkāpa jau pirms pāris nedēļām.

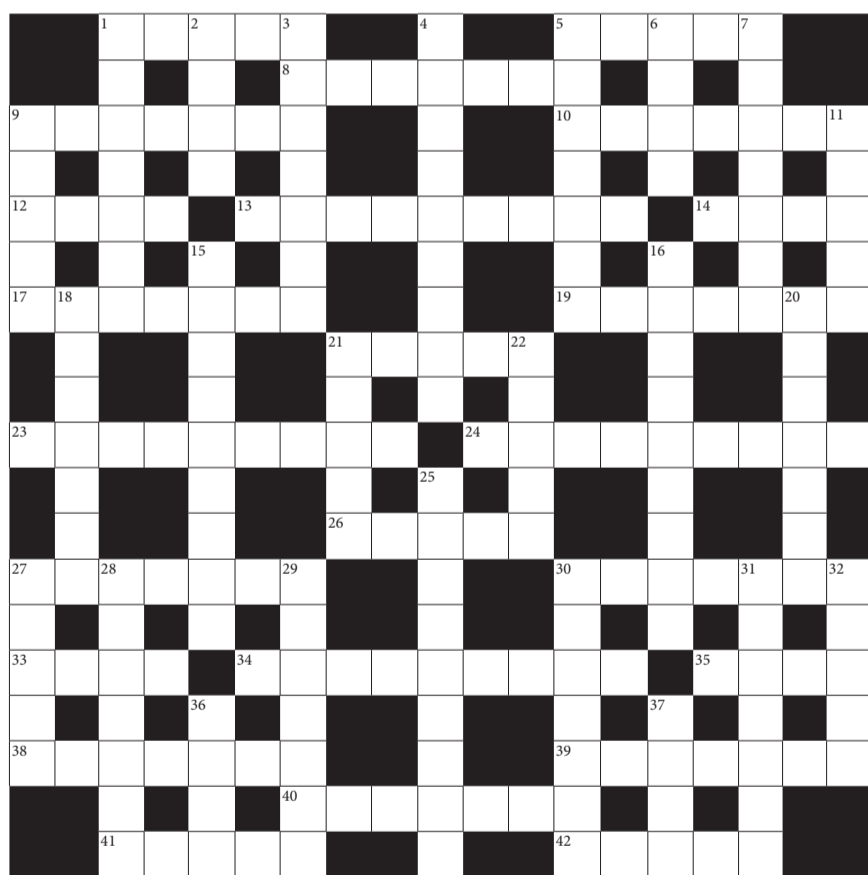
Aizgājušās brīvdienas bija pirmās patiešām siltās un jaukās dienas šī gada pavasarī. Vienam no maniem mazajiem radniekiem Latvijā sestdien bija dzimšanas diena. Uzrakstīju viņa mammai īsziņu ar apsveikumu, paidu cerību, ka varbūt uz viņas 50. dzimšanas dienu atkal varēsim pulcēties viesībās. Viņa atbildēja, ka cer. Es arī ceru.

Tāpēc vēdergrauzes man rada tie daudzie cilvēki, kuri *Facebook* un citur ziņo, ka saka, ka viņi nekādu vakcīnu neakceptēs, neviens viņus nevar piespiest potēties, ka tā ir viņu individuālā lieta u.tml. Manā izpratnē šie cilvēki ir vienkārši savtīgi egoisti. Kamēr mūsu valstī būs vakcinēti mazāk nekā 10 procenti iedzīvotāju, dzīve nevarēs atjaunoties. Vasarā paredzēti Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki, organizētāji patlaban vēl braši sola, ka svētki būs. Bet, ja tobrīd pandēmija joprojām plīsīsies, vai būs prāta darbs uz skatuves pulcēt jauniešu tūkstošus, kuri sparīgi dziedās? Liels pulks jauniešu enerģiski dejas tautas dejas un svēdīs... Līdzīgs, tikai daudz apjomīgāks jautājums ir par Olimpiskajām spēlēm Japānā, kas reiz jau pandēmijas dēļ ir atliktas, un tāpēc arī Japānā organizētāji sola, ka būs, būs, būs. Japāna komentāra rakstīšanas dienā pasaulē bija 38. vietā attiecībā uz infekcijām – vairāk nekā pusmiljons. 2016. gada Olimpiskajās spēlēs Riodežaneiro piedalījās mazliet vairāk par 11 tūkstošiem sportistu. Japānā paredzēts līdzīgs skaits, bet pandēmijas laikā lidot no Rīgas uz Tokiju un tad būtībā dzīvot kopmītnēs? Plūs vēl sportot bez publikas klātbūtnes un urravām?! Kaut kā nešķiet īpaši patīkami.

Tajā pašā *Facebook* aizvadītajās brīvdienās mana laba draudzene Amerikā priecājās, ka pirmoreiz gada laikā viņa kopā ar draudzenēm varējusi paēst restorānā. Es arī gribu, bet pagaidām saprotu, ka Latvijā vēl līdz tam tālu. Valdība ir braši solījusi, ka līdz vasaras beigām būšot sapotēti 70 procenti iedzīvotāju. Līdz vasaras beigām vēl tāds strēķītis laika. Diemžēl tā vien šķiet, ka vasara Latvijā šogad būs tāda – nekāda...

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Līmeniski. 1. Agrākā Lietuvas galvaspilsēta. 5. Apūdeņošanas kanāls Vidusāzijā. 8. Pilnveidot. 9. Svinīgs mielasts. 10. Apdzīvota vieta Daugavpils novadā. 12. Darba rati (*disk*). 13. Aizsprotojumi, ko ceļjielā ciņu dalībnieki. 14. Sermuļu dzimtas dzīvnieki. 17. Kustīgas plāksnes pie lidmašīnu spārnēm lidojuma sānsveres vadišanai. 19. Preču zīme. 21. No putrainiem vai miltiem gatavots ēdiens. 23. Minerāls. 24. Pārvietašanās līdzeklis dažās Austrumu zemēs. 26. Zodiaka zvaigznājs. 27. Kodolīgi teiceni, kas izsaka galveno domu. 30. Dzelzceļa stacija

posmā Rīga-Krustpils. 33. Franču fiziķis (1859-1906). 34. E. Līva darbu izlase. 35. Neliels grauzējs. 38. Gaudzāļu dzimtas lopbarības augs. 39. Apdzīvota vieta Tukuma novadā. 40. Skatuves mākslinieku brauciens ar viesizrādēm. 41. Apdzīvota vieta Aknistes novadā. 42. Aina.

Stateniski. 1. Strinkšķināmais somu un karēļu mūzikas instruments. 2. Dabiskas ūdens plūsmas. 3. Rotaslietas. 4. Indīgs zirnekli. 5. Elastīga mašīnu, aparātu detaļa. 6. Ceļš pilsētā. 7. Asi sūrstošas, ne visai stipras sāpes. 9. Baltijas novadpētnieks (1742-

1823). 11. Krustziežu dzimtas augs. 15. Asteru dzimtas augs, kura saknes satur kaučuku. 16. Latviešu gleznotājs (1887-1977). 18. Pilsēta Vidzemē. 20. Bruņinieku sacensības viduslaikos. 21. Vakcīnas. 22. Jūrmalas pilsētas daļa. 25. Apdzīvota vieta Smiltenes novadā. 27. Piedzīvojumi. 28. Polijas galvaspilsēta. 29. Galda piederums. 30. Dedzīgas. 31. Ezers Latgalē. 32. Apdzīvota vieta Saldus novadā. 36. Spožākā zvaigzne Liras zvaigznājā. 37. Apdzīvota vieta Ventspils novadā.

Krustvārdu mīklas (Nr. 15) atrisinājums

Līmeniski. 7. Priekule. 8. Ultimāts. 11. Tango. 12. Līnis. 13. Anīss. 18. "Nauris". 19. Skadra. 20. Unce. 22. Lori. 23. Volga. 25. Krusa. 27. Smaržas. 29. Balets. 30. Sinuss. 31. Karabīnes. 32. Apinis. 35. Padoms. 37. Akinaks. 39. Skara. 40. Ainas. 41. Etna. 42. Āvas. 43. Makaks. 45. Teniss. 48. Timpu. 50. "Diena". 52. Svins. 53. Platmale. 54. Reostats.

Stateniski. 1. Briga. 2. Ukri. 3. Kefirs. 4. Rutils. 5. Gīds. 6. Utena. 9. "Tadenava". 10. Asparāgs. 14. Pajols. 15. Grīgs. 16. Taurus. 17. Trusis. 21. Sarabanda. 24. Amerika. 25. Karnaka. 26. Verns. 28. Anods. 33. Pastelis. 34. Seklas. 35. Plaīsa. 36. Mokašini. 37. Arkas. 38. Siena. 44. Saites. 45. Tenors. 46. Spēle. 47. Svēte. 49. Tume. 51. Less.

IN MEMORIAM

Aizsaules cīņu biedriem piepulcējies atv. kpt. ATIS ANTONS HOMKA 1917. gada 2. februāris – 2021. gada 11. aprīlis

Latviešu virsnieku apvienības biedru ierinda zaudējusi vienu no spilgtākajām personībām, vienu no leģendārā Latviešu leģiona karavīriem, kas gan Otrā pasaules kara kaujās, gan pēc kara sabiedriski politiskajā darbā stingri apliecināja savu uzticību deivīzei – PAR LATVIJU!

Atis Antons Homka dzimis Daugavpils apriņķa Asūnes pagastā, kur arī uzsācis skolas gaitas, vēlāk absolvējis Rēzeknes komercskolu. 1939. gadā iesaukts Latvijas armijā. Beidzis virsnieku vietnieku skolu pie Latvijas kara skolas. 1941. gadā iestājies LU Inženierzinātņu fakultātē. 1944. gada 3. februārī iesaukts Latviešu leģionā, kur paaugstināts par leitnantu. Kara ratu ritenis Homku ierāva vienā no lielākajām Otrā pasaules kara cīņām Latvijas teritorijā – Mores kaujās 1944. gada augustā un septembrī. To var uzskatīt par Rīgas aizstāvēšanas kauju, jo Mores kaujās latviešu 19. grenadieru divīzijas stratēģiskais mērķis bija nodrošināt vācu 18. armijas atkāpšanos no Igaunijas, vienlaikus dodot iespēju evakuēties no Rīgas arī civiliedzīvotājiem. Karavīru varonība pie Mores pasargāja Rīgu no sagraušanas, jo kaujas galvaspilsētā nenotika. Atis Homka karoja

Kurzemes cietoksni, kur tika ievainots jau piekto reizi, un viņu evakuēja uz Vāciju. Tur arī varonīgais cīnītājs sagaidīja kara beigas. Atis Homka par kauju nopelniem apbalvots ar Dzelzs krusta II un I šķiru un Tuvciņas nozīmi sudrabā.

Karš bija beidzies, ievainojumi apārstēti, bet Latvija palika okupantu rokās. Atis palika Vācijā un iestājās Baltijas universitātē, lai turpinātu studijas inženierzinātņu fakultātē. Un nerimtīgais latvietis sāka savu otro cīņu par Dzimtenes brīvību. Pabeidzis studijas, viņš ar karavīra rūdījumu ķērās pie profesionālā darba, strādādam par inženieri ASV armijas latviešu būvrotā Kaizerslauternā. Nodibinājis ģimeni, Atis pārcēlās uz Frankfurti un piedalījās sagraudās pilsētas atjaunošanā NATO būvniecības stabā, kur saņēma kapteiņa zīmotnes.

Par izcilu darbu saņēmis apbalvojumus, ievēlēts Frankfurtes pilsētas Domē, Homka varēja mērķtiecīgi sākt savu sabiedrisko darbību latviešu organizācijās Vā-

cijā cīņā par savas Dzimtenes neatkarības atgūšanu. Viņš kļuva par trimdas latviešu redzamu aktivistu ne tikai Eiropas līmenī. Atis Homka bija Latviešu katoļu studentu un akademiķu apvienības "Dzintars" dibinātājs Vācijā, vijot saikni ar dzintariešu saimi pāri okeānam. Savu prātu un sirdsdegsmi Atis ielicis daudzās aktivitātēs un organizācijās, lai nerimtīgi atgādīnātu Rietumu politiķiem par Baltijas valstu noziedzīgo okupāciju.

Iznācis no neskaitāmām kaujām un ar Dieva vēlību palicis dzīvs, lai papildītu savu otro misiju, Atis Antons Homka aizgāja Mūžībā pēc 104 bagātiem gadiem šajā saulē Frankfurtē pie Mainas. Latviešu virsnieku apvienības biedri sūta līdzjutības apliecinājumus meitām Dr. Angelai Fenglerei (Fengler) un Birutai.

Atv. kpt. **Andris Kļaviņš**

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palīdzii Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:

AS "Citadele banka"
Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:

USA CITIBANK, N.A., NEW YORK
Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

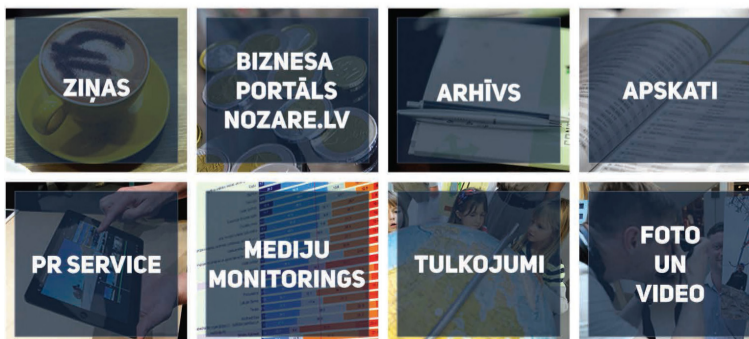
Vairāk informācijas www.likteņdarzs.lv

MATISS KUKAINIS ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Vaļņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
  - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
  - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:**
• 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU SLUDINĀJUMS:
• **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas **digitālo versiju**
varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.
Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Sakma: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

APKĀRT HOKEJA RIPAI

2021
ICE HOCKEY
WORLD
CHAMPIONSHIP
LATVIA
Rīga

Latvijas izlases kandidāti pirmajā treniņu nedēļā

Vārtsargi: Jānis Kalniņš (*Jokerit*, KHL), Gustavs Grigals (*University of Alaska*, NCAA), Jānis Voris (Rīgas *Dinamo*, KHL), Bruno Brūveris (*HK Rīga*, MHL). **Aizsargi:** Kristaps Sotnieks, Kristaps Zile, Roberts Mamčics, Ernests Ošenieks, Gunārs Skvorcovs (visi Rīgas *Dinamo*), Uvis Balinskis, Oskars Cibulskis (abi *Litvinov*, Čehija), Oskars Bārtulis (*Black Wings*, Austrija), Krišjānis Rēdlihs (*Mogo/LSPA*), Ņikita Mateiko, Miks Tumānovs (abi *HK Rīga*), Gvido Jansons (*Arizona State University*, NCAA). **Uzbrucēji:** Kaspars Daugaviņš (*Vitjaz*, KHL), Miķis Indrašis, Lauris Dārziņš, Andris Džeriņš, Rihards Bukarts, Roberts Bukarts, Mārtiņš Dzierkals, Jānis Švanenbergs, Daniels Bērziņš, Nikolajs Jeļisejevs (visi Rīgas *Dinamo*), Roberts Blūgers (*University of Alaska*), Raimonds Vītoliņš (*Vermont University*, NCAA), Richards Marenis (Kirunda IF, Zviedrija), Rūdolfs Polcs, Kristaps Skrastiņš, Gustavs Millers, Deniss Fjodorovs, Daņila Larionovs (visi *HK Rīga*), Renārs Krastenbergs (*Villacher SV*, Austrija), Daniels Mūrnieks (*Mogo/LSPA*)

19. aprīlī pasaules hokeja čempionāta rīcības komiteja izskatīja provizoriskus variantus par skatītāju ielaišanu uz pasaules hokeja čempionāta spēlēm Rīgā, bet nekādus lēmumus vēl nepieņēma, aģentūrai LETA pastāstīja Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) valsts sekretāra vietnieka, Sporta departamenta direktors Edgars Severs.

Rīcības komitejā izskatīja Latvijas Hokeja federācijas (LHF) izstrādātos scenārijus par skatītāju ielaišanu uz spēlēm klātienē. Nekādu lēmumu par piedāvājumiem variantiem komitejā nebija, jo esošais Ministru kabineta rēģulējums neparedz skatītāju ielaišanu sporta spēlēs. Severs atgādināja, ka skatītāji klātienē būs iespējami tikai tad, ja to pieļaus Covid-19 epidemioloģiskā situācija valstī un Ministru kabineta lēmums.

LHF piedāvāja, ka skatītājiem iekšējās tīklu nodrošinātā Covid-19 testēšana. Testēšanai izmantotu siekalu eksprestestus. Piedāvātais koncepts paredzēja izveidot atsevišķas ieejas arēnas zonās, marķētus krēslus, skatītājiem būtu jālieto sejas maskas un jāievēro divu metru distance. Šādi Arēnā Rīga bija iecerēts ielaist 2660 skatītājus, bet Olimpiskajā centrā – 1058 skatītājus.

Vienlaikus LHF domā, ka skatītāji hokeja spēlēm varētu just līdzīgu svaigā gaisā, bet arī šajā jautājumā nekādi lēmumi netika pieņemti, jo esošais rēģulējums neparedz pulcēšanās iespējas. LHF piedāvāja, ka skatītāji varētu hokeja spēles skatīties svaigā gaisā, distancējoties un ierobežotā teritorijā ar biļetēm. Kā viens no

variantiem tika piedāvāts *Daugavas* stadions, kur svaigā gaisā ir nodrošinātas sēdvietas un ir pieejams liels ekrāns spēļu norises vērošanai. ***

Daugavas hallē ledus laukums tiks ierīkots un halle nodota ekspluatācijā līdz 10. maijam, komunikācijā ar aģentūru LETA sacīja VSIA "Kultūras un sporta centrs "Daugavas stadions"" valdes loceklis Daniēls Nātriņš. Pasaules čempionāta spēles norisināsies "Arēnā Rīga" un ledus laukumā, kas tiks izveidots Olimpiskajā sporta centrā (OSC), bet treniņus izlasēm būs jāaizvada "Daugavas" ledus hallē.

Sarunā ar Latvijas Televīziju (LTV) Latvijas Hokeja federācijas (LHF) prezidents Aigars Kalvītis puda bažas par darbu kavēšanās *Daugavas* ledus hallē. Tāpat LHF neesot skaidrības par to, kad hallē tiks saldēts ledus. Kā aģentūrai LETA skaidroja Nātriņš, katru nedēļu norisinās sapulces, kurās tiek pārrunāti halles būvniecības jautājumi, un tajās klāt ir arī LHF pārstāvji.

LATVIJA TENISA SPĒLĒ PRET MILJARDA VALSTI – 3:1

Lielupes tenisa centrā **Billijas Džinas Kingas kausa izcīņā** Latvijas vienība tikās ar miljarda iedzīvotāju valsti Indijas tenistēm. Kopumā dažādās vietās spēlēja astoņi pāri visā pasaulē. Pēc tam uzvarētāji varēs spēlēt izšķirošajā kvalifikācijas kārtā pret kādu no pasaules topa komandām par iekļūšanu labāko 12 izlašu finālā. Indijā ir daudz visai lēnu spēlētāju, turklāt izlasē jau pērn atgriezies slavenā **Sanja Mirza**.

Sanja Mirza

Pašlaik 33 gadus vecā Sanja Mirza ir visu laiku lielākā zvaigzne sievietes sportā Indijā. Sešu *Grand Slam* turnīru čempione dubultspēlēs (trīs sievietes dubultspēlēs, trīs jauktajās), kopā 42 tituli turnīros. Daudz un sekmīgi spēlējusi vienā pāri ar slaveno šveicieti Martinu Hingisu, pērn Hobartā uzvarēja kopā ar Aļonas Ostapenko dažkārtējo partneri ukraiņieti Ludmilu Kičenko. Tagad pazīstama ar filantropiju, arī kā cīnītāja par sievietes līdztiesību sportā un dzīvē. 2013. gadā Mirza atklāja savu tenisa akadēmiju Indijas dienvidu senajā pilsētā Haiderabadā, kopš 2017. gada talantīgākos bērnus tur apmāca par velti. Profesionālā karjera Mirzai gandrīz beidzās 2017. gada rudenī – Ķīnas *Open* turnīrā gadījās ceļgala savainojums, pašai jau pāri 30 gadiem. Indijas komandas sastāvā ir arī 28 gadus vecā **Ankita Raina** – 174. vietā pasaules reitingā. Dubultspēlēs Raina ir labāko simtņiekā un kopā ar Mirzu liels spēks,

Saskaņā ar oficiālo valstu reitingu, šajā sacensībā Latvija bija favorīte ar 13. vietu, bet indietes ir

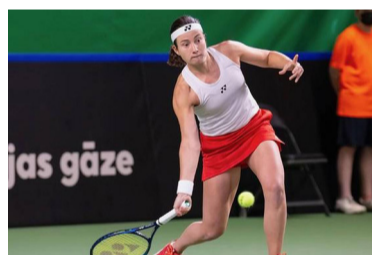
56. pozīcijā, kaut nesen bija 20 vietas augstāk. Latvijas lidere nomināli ir Anastasija Sevastova, jo pasaules reitingā viņa aprīlī apsteidza Aļonu Ostapenko. Sevastova nu ir 47., bet Ostapenko – 52. vietā. Latviju šajā turnīrā pārstāv vēl arī Diāna Marcinkēviča (WTA 275.), Daniela Vismāne (490.) un Patrīcija Špaka, kuŗa neatrodas WTA rangā, valsts vienības kapteinis ir Adrians Žguns. Salīdzinot ar iepriekšējo reizi, kad izlase pulcējās kopā, jaunpienācēja ir Špaka

Pirmajā spēlē Latvijas otrā rakete **Aļona Ostapenko** ar rezultātu 6:2, 5:7, 7:5 pārspēja Indijas pirmo numuru Ankitu Reinu (WTA 174. vietā), Latvijas izlasi izvirzot vadībā.

Ostapenko 2,5 stundas ilgajā cīņā sakrāja 77(!) nepiespiestās kļūdas, izmantoja medicīnas pārtraukumu muguras sāpju dēļ un pēdējā setā pie 4:5 bija spiesta servēt par spēles turpināšanu. Ostapenko WTA rangā ierindota 52. vietā, bet Indijas izlases vienspēļu lidere Ankita Raina atrodama 174. pozīcijā.

No statistikas. Ostapenko kopš 2013. gada vienspēļu laukumā devusies 30 reizes, uzvarot 18 no tām. Tikmēr Raina kopš 2013. gada sakrājusi 27 vienspēles, uzvarot 15 no tām.

Otrajā spēlē **Anastasija Sevastova** (WTA 47.) spēkojās ar Karmānu Kauru Tandi (WTA 621.). Tandi savulaik bijusi pasaules 196. rakete. Sevastovas uzvara bija pārliecinoša – 6:4, 6:0.

Sevastova jau pirmajā geimā lauza pretinieces servi un diezgan pārliecinoši darbojās arī turpinājumā. Tandi gan pamanījās breiku atspēlēt un izlīdzināt rezultātu 4:4, taču Sevastova atkal palielināja jaudu un nākamās divas geimus uzvarēja.

Anastasija Sevastova Jūrmalā guva izšķirošu panākumu Billijas Džinas Kingas kausa spēlē un nodrošināja Latvijas tenistēm uzvaru mačā pār Indijas komandu. Latvijas komanda ieguva 3:0 pārsvaru un atlikušās spēles sacensības iznākumu vairs nevarēja ietekmēt. Sevastova ar 6:0, 7:6 (7:4) pieveica Ankitu Rainu un ieguldīja Latvijas panākumā savu otro uzvaru. Abi seti izvērtās krasi atšķirīgi – ja pirmajā setā Raina palika tukšā, tad otrajā setā Sevastova atspēlējās, lai gan bija nonākusi iedzinējās ar 2:5.

Pēdējo vienspēli komandas vienotās neaizvadīt, jo tā neko vairs neizšķīra, savukārt nolikumā paredzētajā dubultspēļu laukumā

devās rezervistes. Latvijas duets Patrīcija Špaka un Daniela Vismāne ar 4:6, 7:5, 2:10 zaudēja Rutudžai Bhosalei un Zēlai Desajai. Tādējādi sacensības gala rezultāts kļuva 3:1 Latvijas labā.

Patrīcija Špaka un Daniela Vismāne (*attēlā*) ir apmierinātas ar savu sniegumu Billijas Džinas Kingas kausa dubultspēlē, atzina sportistes.

"Nebiju spēlējusi turnīros kopš augusta un tas ir ilgs laiks. Izdarīju diezgan labu darbu un esmu apmierināta ar šo maču. Kopā ar Danielu izdarījam visu, ko varējām. Protams, ka varējām aizvadīt labāku supertaibreiku, taču kopumā bija laba spēle," pēcspēles preses konferencē stāstīja Špaka.

Latvijas pirmā rakete Anastasija Sevastova šobrīd atrodas Tokijas Olimpisko spēļu kvalifikācijas zonā un ir apņēmusies spēlēt olimpiskajā turnīrā. "Jā, protams, ja kvalificēšos, tad gribu startēt Tokijā. Jāaizvada laba māla sezona, jo mums ir maz turnīru un visas tenisistes grib spēlēt visos turnīros. Ņemot vērā sniegumu Čārlstounā, domāju, ka šosezon spēlēšu labāk uz māla seguma. Ja parādīšu savu spēli uz māla seguma, tad man būs iespējas arī kvalificēties olimpiskajām spēlēm," secināja sportiste.

ROZENTĀLE IZCĪNA U-19 PČ GODALGU – LIELĀKĀIS SASNIEGUMS LATVIJAS DĀMU BOKSĀ

Polijas pilsētā Kelcē notika jauniešu jeb U-19 (faktiski U-20) pasaules čempionāts boksa. Mūsu bokseri **Beatrise Rozentāle** (64 kg) pārspēja vācieti un iekļuva pusfinālā, nodrošinot pirmo pasaules pjedestālu Latvijas sievietes boksa vēsturē.

Latvijas izlases trenere Linda Ābele un bokseri **Beatrise Rozentāle**.

2019. gada jauniešu Eiropas čempionātā Rozentāle demonstrēja cerīgu sniegumu un ierindojās piektajā vietā, bet tagad cīņā pārspēja indieti un iekļuva U-19 PČ ceturtdaļfinālā. Pusfināls notika 20. aprīlī pēcspēles sesijā – Rozentālei preti stājās nepilnspēkus mēnešus jaunākā uzbekiete Mohinabonu Abdulaeva. Līdz redakcijas slēgšanai rezultāts nebija zināms.

PLŪDMALES VOLEJBOLS

Latvijas plūdmales volejbolistes – Anastasija Kravčenoka un Varvara Braillko zaudēja pirmajā Pasaules tūres četru zvaigžņu posmā Meksikas pilsētā Kankunā kvalifikācijas spēlē. Kravčenoka/

Braillko, kuŗas kvalifikācijas turnīrā izsētas ar trešo numuru, pirmajā kārtā ar 22:20, 14:21, 10:15 zaudēja Norvēģijas duetam Emilijei Ulimstai/Ānei Tveitai Jērtlannei. Šajā posmā Kravčenoka un Braillko finišēja dalītā 41. vietā. Otrajā posmā Kravčenoka jau spēlēs kopā ar savu ierasto partneri Tinu Graudiņu.

Arī Aleksandrs Samoilovs un Jānis Šmēdiņš Kankunā ar zaudējumu sāka Pasaules tūres četru zvaigžņu turnīru. Samoilovs/Šmēdiņš, kuŗi turnīrā saņēmuši 11. numuru, F grupas pirmajā spēlē ar rezultātu 1:2 (21:17, 19:21, 14:16) zaudēja amerikāņiem Džeikobam Gibam un Teiloram Krebam, kuŗi izsēti ar ceturto numuru. Cīņā par iekļūšanu izslēgšanas spēlēs sekoja uzvara pār norvēģiem Hendriku Nikolaju Molu/Matiasu Berncenu – 2:1.

Izslēgšanas turnīru Samoilovs/Šmēdiņš sāka pirmajā kārtā, kur ar 2:0 (23:21, 21:13) pārspēja braziliešu Žorži Soto Vanderleju/Andrē Lojolu Steinu, savukārt astotdaļfinālā Latvijas pāris ar trīs setu spēlē ar 2:1 (17:21, 21:19, 15:13) uzvarēja Itālijas duetu Paolo Nikolai/Danieli Lupo, iekļūstot ceturtdaļfinālā, kur viņi ar 1:2 zaudēja Austrijas duetam, turnīru pabeidzot piektajā vietā.

VIEGLATLĒTIKA

Aizvadītās nedēļas nogalē turpinājās brīvības startu sezona ASV studējošo augstākā līmeņa sacensībās (NCAA). Tajās veiksmīgi startējuši arī desmit Latvijas vieglatlēti.

Rūta Lasmane

Veiksmīgi savu pirmo brīvības startu aizvadījusi arī NCAA ziemas čempionāta bronzas medaļas laureāte **Rūta Lasmane**. *Tom Jones Invitational* sacensībās Geinsvilā viņa uzvarēja trīssoļlēkšanā ar rezultātu 13,81 m un tikai par vienu centimetru atpalika no sava personīgā rekorda brīvības stadionā.

P. Karlsons

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālrunā!